De syv støtte mænd og deres fane

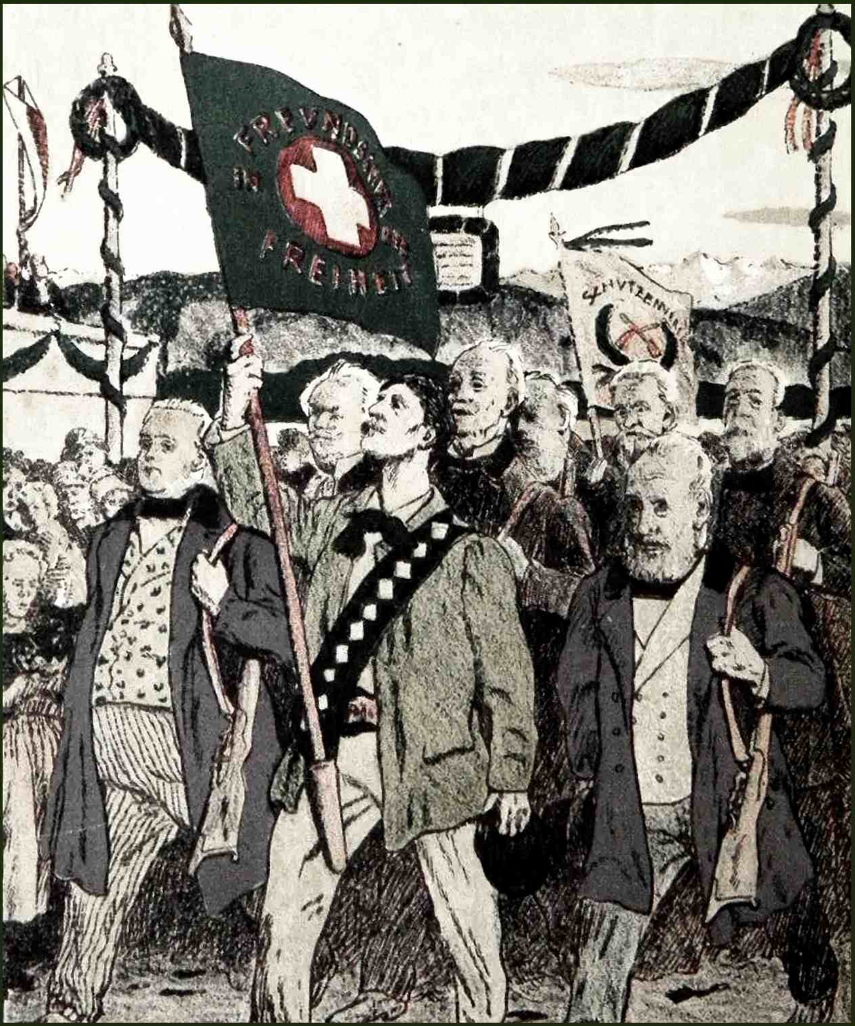

Bibliotek 1800

Gottfried Keller

Gottfried Keller

De syv støtte mænd og deres fane

eBibliotek 1800

2024

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Gottfried Keller: *De syv støtte mænd og deres fane* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Gottfried Keller: *De syv støtte mænd og deres fane* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

General Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were*

different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

I

Skræddermester Hediger i Zürich var i den alder, hvor den flittige håndværksmand begynder at unde sig en times tids hvile efter bordet. Således sad han da en smuk martsdag ikke i sit legemlige men i sit åndelige værksted, et lille afsides kammer, som han allerede for flere år siden havde ladet indrette til sig selv. Han glædede sig ved på ny at kunne sidde i det, uden at der var lagt i, for hverken hans gammeldags håndværkerskik eller hans indtægter tillod ham at lade sig et særskilt værelse varme blot for at læse deri. – Er skomagerne de filosofiske grublere, der sammenbeger de store principper, så repræsenterer skrædderne de behændige bevægelsesmænd, der gør alle lige; de er amerikanerne i vort gamle samfund.

Også mester Hediger kunne lade sig se i sin nette lille stue til gården. Han lignede næsten mere en nybygger end en skrædder; et kraftigt og forstandigt ansigt med stærkt kindskæg, over hvilket en mægtig skaldepande hvælvede sig, bøjede sig nedover avisen "Den schweiziske Republikaner" og læste med kritisk udtryk den ledende artikel. Af denne Republikaner stod mindst fem og tyve foliobind, godt indbundne, i et lille nøddetræsbogskab med glasdør, og de indeholdt næsten ikke noget, som Hediger ikke i de sidste fem og tyve år havde medoplevet og gennemkæmpet. Desuden stod en Rottecks *Verdenshistorie* i skabet, en *Schweiz' Historie* af Johannes Müller, en håndfuld politiske flyveskrifter og lignende; et atlas og en mappe fuld af karikaturer og pasquiller,

mindesmærker om bittert lidenskabelige dage, lå på det nederste bræt. Det lille værelses væg var prydet med billeder af Columbus, af Zwingli, af Hutten, Washington og Robespierre; for han forstod ingen spøg og billigede rædselsperioden efter at den var til ende. Foruden disse verdenshelte smykkede endnu nogle schweiziske fremskridtsmænd væggen, og under hver af dem var hans håndskrift at se i højst opbyggelige og vidtløftige tankesprog, ordentlige små afhandlinger. Til bogskabet lænede sig et godt vedligeholdt, blankt gevær med vedhængende kort bajonetsabel og en patrontaske, hvori der stadig stak tredive skarpe patroner. Dette var hans jagtgevær, som han dog ikke gjorde jagt på harer og agerhøns med, men på aristokrater og jesuitter, på forfatningsbrydere og folkeforrædere. Hidindtil havde en venlig stjerne våget over ham, så at han af mangel på lejlighed dertil endnu ikke havde udgydt blod; alligevel havde han mere end én gang grebet til sin flint og var ilet ud på torvet med den, nemlig dengang, da gadeoprørene stod på dagsordenen; og geværet måtte ufravigelig blive stående mellem sengen og skabet; "for" – plejede han ofte at sige – "ingen regering og ingen bataljoner formår at beskytte ret og frihed, hvor borgerne ikke er i stand til selv at gå ud af deres gadedør og se efter hvad der er i vejen."

Mens den gode mester var fordybet i sin artikel, snart nikkende samtykkende og snart rystende på hovedet, trådte hans yngste søn Karl ind, første kancellist i et regeringskontor. "Hvad er der?" spurgte han barsk; for han holdt ikke af at blive forstyrret i sin stue. Karl spurgte noget usikker med hensyn til resultatet af sin bøn, om han turde låne faderens gevær og patrontaske om eftermiddagen, da han skulle til eksercits.

"Ikke tale om! Der bliver ikke noget af det!" sagde Hediger kort.

"Og hvorfor ikke? Jeg vil jo ikke ødelægge noget ved det," vedblev sønnen noget modfalden og dog hårdnakket, fordi han absolut måtte have et gevær, hvis han ikke ville spadsere i arrest.

Men den gamle svarede kun des mere højrøstet: "Der bliver ikke noget af det! Jeg må virkelig undre mig over den standhaftighed, mine herrer sønner i den henseende udviser, mens de dog ellers er så overmåde ustandhaftige, at ingen af dem alle blev ved det fag, som jeg efter deres frie valg lod dem lære. Du ved, at dine tre ældre brødre den ene efter den anden, så snart de skulle begynde at eksercere, ville have geværet og at ingen af dem fik det. Og dog kommer du nu også for at plage om det. Du har din gode indtægt, ingen at sørge for – anskaf dig selv dine våben, som det sømmer sig for en retskaffen mand! Dette gevær kommer ikke af stedet uden når jeg bruger det selv!"

"Men det er jo dog kun for et par gange! Jeg kan dog ikke nu anskaffe mig et infanterigevær, når jeg senere vil gå til skarpskytterne og vil købe mig en riffel!"

"Skarpskytterne! også net! Hvordan forklarer du dig vel egentlig den nødvendighed at gå til skarpskytterne, da du dog endnu aldrig har fyret en kugle af? I min tid måtte én allerede have plaffet en god del krudt bort, før han turde melde sig; nu bliver man skytte på slump og der stikker karle i den grønne frakke, der ikke kunne skyde en kat ned af taget, men som rigtignok til gengæld ryger cigar og er halvherrer. Kommer ikke mig ved!"

"Å hvad!" sagde den unge fyr i en næsten grædende tone, "giv mig det kun denne ene gang; jeg skal så sørge for et andet til i morgen, i dag kan jeg det umuligt mere."

"Jeg giver," svarede mesteren, "ikke mine våben til nogen, der ikke kan omgås dem. Når du efter reglerne kan tage låsen af min flint, og tage stykkerne fra hinanden, så kan du tage den; ellers bliver den her!" Og han søgte en skruetrækker frem af en skuffe, gav den til sønnen og pegede på geværet. Denne forsøgte i fortvivlelsen sin lykke og begyndte at løsne skruerne i låsen. Faderen så til med et spotsk smil; det varede ikke længe, så råbte han: "Vær så god ikke at la'e skruestikken glide sådan ud, du fordærver mig den hele indretning! Gør skruerne halvt løse en for en, og så først helt, så går det lettere! Sådan – endelig!"

Nu holdt Karl låsen i sin hånd, men vidste ikke mere, hvad han skulle tage sig til med den, og lagde den sukkende hen, mens han i ånden allerede så sig sat i brummen. Men den gamle Hediger, som nu engang var kommet i hede, tog låsen for at give sønnen en lektion, idet han forklarende tog den stykke for stykke fra hinanden. "Ser du, sagde han, først tager du slagfjederen bort ved hjælp af denne fjederhage – således; så kommer slagfjederskruen, den skruer man kun halvt af, så slår man sådan på stangfjederen, så at stiften her går ud af hullet, nu tager du skruen helt bort. Nu stangfjederen, så stangskruen, så stangen; dernæst studelskruen og her studelen; videre nøddeskruen, hanen og endelig nødden, dette er nødden! Ræk mig smørelsen derhenne fra skabet, jeg vil straks med det samme smøre skruerne en smule. "

Han havde lagt alle de nævnte genstande på avisen, Karl så ivrigt til, rakte ham flasken og mente, at vejret var slået om. Men da hans fader havde pudset låsens forskellige bestanddele og fugtet dem med frisk olie, satte han dem ikke sammen igen, men kastede dem mellem hinanden i et lille æskelåg og sagde: "Nå, vi vil i aften sætte tingen i lave igen. Nu vil jeg læse avisen færdig."

Skuffet og ophidset gik Karl ud af stuen og klagede sin nød for moderen; han følte en vældig respekt for den offentlige myndighed, i hvis skole han nu gik som rekrut. Siden han var gået ud af skolen, var han ikke blevet underkastet straf, og selv det i de sidste år ikke mere; nu skulle historien begynde på ny på et højere trin, blot fordi han havde stolet på at kunne få faderens gevær. Moderen sagde: "Fader har egentlig ganske ret! Alle I fire drenge har en bedre stilling end han selv og det på grund af den opdragelse, han har givet jer; og dog bruger I ikke blot hver hvid til jer selv, men kommer oven i købet bestandig for at plage den gamle om at låne alle mulige ting; hvad han har holdt omhyggeligt i orden til sig selv, det henter I, når I lyster, og bringer det ødelagt tilbage; han derimod forlanger aldrig noget af jer, omendskønt I har ham at takke for livet og alt. Jeg vil endnu engang hjælpe dig for i dag."

Hun gik så ind til mester Hediger og sagde: "Kære mand! Jeg har glemt at sige dig noget. Tømmermester Frymann har sendt bud, at Syvmandsselskabet kommer sammen i dag og at der skal være forhandling – jeg tror om noget politisk."

"Så?" sagde han, øjeblikkelig langt bedre til mode, stod op og gik frem og tilbage, "det undrer mig, at Frymann ikke er kommet selv for at træffe foreløbig aftale med mig".

Efter nogle minutters forløb klædte han sig hurtigt på, satte hatten på hovedet og fjernede sig med ordene: "Kone, jeg går straks nu, jeg må vide, hvad der er tale om. Jeg har heller ikke i dette forår været et eneste skridt i fri luft, og i dag er vejret så kønt. Farvel da!"

"Så, nu kommer han ikke tilbage før kl. 10," sagde fru Hediger leende og opfordrede Karl til at tage geværet, være omhyggelig med det og bringe det igen i rette tid.

"Ja tage det!" klagede sønnen, "det er godt nok, men han har taget låsen fra hinanden, og jeg kan ikke sætte den sammen igen."

"Så kan jeg det," sagde moderen og gik med sønnen ind i det lille kammer. Hun vendte låget om, hvori den sønderlemmede lås var blevet lagt, ordnede fjedrene og skruerne, og begyndte højst behændigt at føje dem sammen.

"Hvor pokker har I lært det, moder?" råbte Karl ganske forbløffet.

"Det har jeg lært hjemme hos mine forældre," svarede hun. "Der havde min fader og mine syv brødre afrettet mig til at pudse dem deres samtlige bøsser og geværer, når de havde skudt. Jeg gjorde det ofte under tårer, men til sidst kunne jeg omgås med de sager som en bøssemagersvend. Derfor kaldte man mig i landsbyen kun bøssesmedepigen, og jeg havde næsten altid sorte hænder og en sort plet på næsen. Brødrene skød så længe, at de satte hus og gård til derved, så at jeg stakkels barn måtte være glad ved, at din fader skrædderen ville ta'e mig."

Under denne fortælling havde den fingerfærdige kone virkelig sat låsen sammen og gjort den fast. Karl hang den

glinsende patrontaske om, tog geværet og ilede sporenstregs hen på eksercerpladsen, hvor han endnu med nød og næppe ankom i rette tid. Efter kl. 6 bragte han sagerne tilbage igen, lagde bestanddelene på ny i æsken og rystede dem dygtigt mellem hinanden.

Efter at han havde fortæret sin aftensmad og det imidlertid var blevet mørkt, gik han ned til skibsbroen, lejede sig en båd og roede hen langs kysten, til han nåede hen foran pladserne ved søen, der dels benyttedes af tømmermænd, dels af stenhuggere. Det var en ganske herlig aften; en lun søndenvind krusede vandet let, fuldmånen belyste dets fjerne flader og blinkede klart på de små bølger i nærheden, og på himlen stod stjernerne i glimrende klare billeder; Glärnisch, Dödi og de andre bjerge stirrede som blege skygger ned på søen, næsten mere anede end sete; men alt det industrielle småkram og det smålige og urolige i bygningernes stil forsvandt i mørket og blev ved månelyset forvandlet til større rolige masser. Kort sagt, landskabssceneriet var værdigt forberedt til den kommende scene.

Karl Hediger roede rask afsted, indtil han kom i nærheden at en stor tømmerplads; der sang han med halvhøj stemme et par gange det første vers af en vise og roede så langsomt og mageligt ud på søen. Men inde blandt bygningsmaterialerne rejste sig en slank ung pige, der havde siddet der, løsnede en båd, steg ombord og roede snart, efter nogen krydsen, ud efter den sagte syngende unge mand. Da hun var kommet hen på siden af ham, hilste de unge mennesker på hinanden og roede uden videre ophold, side om side, ind i det flydende sølv, langt ud på søen. De beskrev med ungdommelig kraft en mægtig bue

med flere slangelinjer, som pigen angav, og ynglingen, uden at vige fra hendes side, eftergjorde med et let tryk af sin åre, og man så at det unge par ikke var uøvet i samroningen. Da de nu ret var kommet ud i stilheden og ensomheden, lagde pigebarnet årerne ind og holdt stille. Det vil sige, hun lagde kun den ene åre ned, den anden holdt hun som legende over bådens band, dog ikke uden hensigt, for da Karl, som ligeledes holdt stille, ville nærme sig hende helt, ja formelig entre hendes lille skib, forstod hun meget behændigt at holde hans fartøj i afstand, idet hun nu og da gav det et eneste stød. Heller ikke denne øvelse syntes at være ny, da den unge mand snart gav efter og sad stille i sin båd.

Nu begyndte de at snakke sammen, og da Karl under samtalen atter havde søgt uformærket at nærme sig til hende, gav hun pludselig hans skib et så heftigt stød, af det næsten slog om. Højt lo hun, da han dykkede den venstre arm indtil albuen ned i vandet, og en ed undslap ham over det. "Vent kun," sagde han, "der kommer nok den time, da jeg skal lade dig undgælde for det."

"Å, det har endnu gode stunder," svarede hun, "blot ingen overilelse, min smukke herre!" – Så vedblev hun noget mere alvorlig: "Fader har hørt noget om os; jeg har ikke nægtet noget, hvad hovedsagen angår; han vil ikke vide af det; han forbyder os enhver videre tanke om det; sådan står vi altså!"

"Og er det din hensigt at føje dig så fromt og uigenkaldeligt efter din hr. faders ønske, som du lader?"

"I det mindste vil jeg aldrig gøre det ligefrem modsatte af, hvad han ønsker og endnu mindre fordriste mig til et fjendtligt forhold til ham; for du ved, at han længe går og gemmer på en

ting og er i stand til at lade sin forbitrelse æde sig bestandig dybere ind. Du ved også, at han, som allerede for tolv år siden blev enkemand, for min skyld ikke har giftet sig på ny; jeg mener, at en datter altid kan tage et vist hensyn til sligt! Og da vi nu engang er ved det, så må jeg også sige dig, at jeg under disse omstændigheder ikke anser det for passende, at vi så ofte ses; det er nok, når et barn er ulydigt indvendigt i sit hjerte; daglig med ydre handlinger at gøre, hvad forældrene ikke gerne ville se, hvis de vidste af det, deri er der noget stygt, og derfor ønsker jeg, at vi højst ser hinanden en gang om måneden, i stedet for som hidtil hver dag, og at vi i øvrigt ser tiden an."

"Se tiden an! Og du kan og vil virkelig lade tingene gå således?"

"Hvorfor ikke? Er det da så vigtigt? Det er ligefuldt muligt, at vi får hinanden, det modsatte er også muligt. Og verden vil dog blive stående, vi glemmer måske af os selv hinanden, vi er jo unge endnu; i hvert tilfælde synes det mig ikke, at der heri er noget at gøre store ophævelser over."

Denne tale holdt den syttenårige skønhed med tilsyneladende tørhed og kulde, idet hun atter greb sine årer og roede ind mod land. Karl roede afsted ved siden af hende, tilsyneladende fuld af sorg og frygt, men i virkeligheden højst ærgerlig over Hermines ord. Hun glædede sig halvt om halvt over at vide sin vilde krabat bekymret, men var dog også selv eftertænksom angående indholdet af samtalen og især over den fire uger lange adskillelse, hun havde pålagt sig selv. Således lykkedes det ham endelig at overraske hende og med et ryk at trykke sin båd op mod hendes. I samme øjeblik holdt han hendes slanke overkrop i sine arme og trak hendes skikkelse

halvt over til sig, så at de begge halvvejs svævede over det dybe vand, mens bådene lå ganske skævt og enhver bevægelse ville medføre deres fuldstændige kæntring. Den unge pige rev sig løs, strøg sine lokker tilbage fra ansigtet, greb årerne, trak vejret heftigt og råbte, med tårer i øjnene, truende og vred:

"Vent kun din skælm til jeg har dig under tøflen! Så skal du, det ved Gud i Himlen, spore, at du har fået en kone!"

Dermed roede hun, uden at se sig mere om efter ham, med raske åretag over imod sin faders grundstykke. Den lyksalige og triumferende Karl derimod råbte efter hende:

"Godnat, frøken Hermine Frymann, kysset smagte dejligt!"

Fru Hediger havde imidlertid ikke sagt sin mand noget usandt, da hun foranledigede ham til at gå ud. Hun havde kun opsparet den efterretning, hun gav ham, til passende brug, og nu benyttet den i det rette øjeblik. Om hun uden denne tvingende omstændighed havde fortiet sagen til om aftenen, det forbyder agtelsen for det værdige ægtepar os at undersøge. Der fandt virkelighed et møde sted, nemlig af de syv mænd eller de faste eller de støtte eller de frihedselskende, som de afvekslende kaldte deres selskab. Det var simpelthen en kreds af syv gamle prøvede venner, alle håndværksmestre, fædrelandsvenner, ærkepolitikere og strenge hustyranner i mester Hedigers stil. De var alle født i begyndelsen af syttenhundrede og firserne, havde endnu som børn set den gamle tids undergang og derefter tres år igennem oplevet den nye tids storme og fødselsveer, indtil århundredet hen imod attenhundrede og fyrrerne klarede op og atter førte Schweiz til enighed og kraft. Nogle af dem stammede fra de distrikter, der forhen uden al selvregering var Edsforbundet undergivne, og

de huskede endnu, hvorledes de med de andre bønderbørn havde måttet knæle ned på vejen, når en vogn med de fornemme regerende herrer kom forbi; andre stod i slægtskabsforhold til forhen fængslede eller henrettede revolutionsmænd, kort sagt, alle var de besjælede af et dødeligt had til ethvert aristokrati, der siden aristokraternes undergang havde forvandlet sig til bitter hån. Men da aristokratiet senere endnu engang dukkede op i demokratisk kostume og forbundet med de gamle magtfordelere præsterne fremkaldte en mangeårig kamp, da kom til hadet mod aristokraterne endnu hadet mod "klerkene"; ja det var ikke blot mod herrerne og præsterne, men mod deres egne ligemænd, mod hele ophidsede folkemasser at de nu måtte vende deres stridbare sindelag, og dette gav dem på deres gamle dage anledning til en uventet, sammensat kraftanstrengelse, som de imidlertid tappert indlod sig på.

De syv mænd var alt andet end betydningsløse; i alle folkeforsamlinger, foreninger og lignende hjalp de hinanden med at danne en fast kærne, var utrættelige ved sprøjten dag og nat, og rede til at gå enhver gang og udrette ethvert ærinde for partiet, som man ikke kunne overdrage betalte folk, men kun ganske pålidelige partimedlemmer. Ofte blev de taget på råd med af førerne og draget ind med i deres fortrolighed, og når det gjaldt et offer, så var de syv mænd først ved hånden med deres skærv. For alt dette begærede de ingen anden løn end sagens sejr og bevidstheden om at have udrettet noget godt; aldrig trængte nogen af dem sig frem eller stræbte efter en fordel eller et embede, og deres største ære satte de i, nu og da ved lejlighed at få et håndtryk af en eller anden politisk

berømthed; men så måtte det også være en af de rette, der aldrig havde givet køb.

Disse gode mænd havde nu allerede i mange år vænnet sig til hinanden, kaldte kun hinanden ved fornavn, og dannede et fast, sluttet selskab, men uden andre love end dem, de bar i deres hjerter. To gange ugentlig kom de sammen, og da to af denne lille forenings medlemmer var værtshusholdere, skiftevis hos dem. Der gik det da meget morsomt og gemytligt til; så stille og alvorlige mændene end viste sig i større forsamlinger, så højrøstede og muntre var de, når de var sammen med hinanden; ingen af dem skabte sig, og de tog alle bladet fra munden; mangen gang talte de alle i munden på hinanden, mangen gang lyttede de også andægtigt til en enkelt, alt efter deres stemning og lune. Men ikke politikken alene var genstand for deres samtaler, men også deres huslige skæbner. Havde en af dem kummer, så meddelte han selskabet. hvad der trykkede ham, sagen blev overlagt og hjælp betragtet som et fællesanliggende; følte en af dem sig krænket af en af de andre, så forebragte han de syv sin klage; der blev holdt ret og foruretteren kaldt til orden. Ved alt dette var de afvekslende meget lidenskabelige eller meget rolige og værdige eller også ironiske. Allerede to gange havde forrædere, slette subjekter, sneget sig ind iblandt dem, var blevet opdaget og efter højtidelig forhandling dømt og stødt ud, det vil sige jammerligt mørbankede af de kraftige gamle herrers næver. Traf en hovedulykke det parti, som de tilhørte, så gik dette dem mere til hjerte end huslig genvordighed, de lukkede sig inde, holdt sig skjult og udgød bitre tårer.

Den mest veltalende og velhavende iblandt dem var Frymann, tømmermesteren, en sand Krøsus med et anseligt husvæsen. Den, hvis kår var de ringeste, var Hediger, skrædderen, derimod var han næst efter Frymann den, som bedst havde ordet i sin magt. Han havde på grund af sin politiske lidenskabelighed allerede for længst mistet sine bedste kunder, men ligefuldt opdraget sine sønner med største omhu, og således havde han aldrig en franc tilovers. De andre fem mænd var velstillede mestre, der i selskabet hørte mere på end de talte, når det gjaldt om store ting; men til gengæld lod de des vægtigere ord falde i deres eget hus og mellem deres naboer.

Den dag forelå virkelig betydelige forhandlingsgenstande, om hvilke Frymann og Hediger forud havde talt med hinanden. Urolighedens, stridens og den politiske anstrengelses tid var forbi for disse gode gamle, og deres mangeårige erfaringer syntes foreløbig afsluttet med de tilkæmpede tilstande. Når enden er god, er alting godt! kunne de sige, og de følte sig sejrrige og tilfredse. De ville da nu på deres politiske livs aften unde sig en rigtig slutningsfornøjelse og som "De syv Mænd" i forening besøge Edsforbundets skyttefest, der næste år skulle afholdes i Aarau, den første fest efter indførelsen af den nye forbundsforfatning. Nu var de fleste af dem allerede længst medlemmer af den schweiziske skytteforening, ligeledes besad enhver af dem, med undtagelse af Hediger, der lod sig nøje med sin flint, en god riffel, med hvilken de i tidligere år undertiden havde skudt om søndagen. Ligeledes havde de enkeltvis oftere besøgt folkefester, så at sagen ikke syntes så særegen. Men der var faret en lyst i nogle af dem til at optræde med en vis pomp,

og talen var ikke om noget ringere end at optræde i Aarau med egen fane og at overbringe en anselig æresgave.

Da det lille selskab havde drukket nogle glas vin og det gode lune var kommet i trit, rykkede Frymann og Hediger frem med forslaget, som dog overraskede de beskedne mænd noget, så at de i nogle minutter sad uden at kunne bestemme sig; for det ville ikke rigtigt blive dem indlysende, hvorfor man skulle vække en sådan opsigt og rykke ud med en sådan fane. Men da de allerede for længst havde aflagt den vane at nægte et dristigt og fyndigt foretagende deres stemme, så modstod de ikke længere, da talerne udmalede dem, hvorledes fanen var et sindbillede på det prøvede venskab og selve optoget en triumf for det, og hvorledes synet af syv sådanne gamle nøddeknækkere med en venskabsfane ganske vist ville anses for en munter spøg. Der skulle nu kun forfærdiges en lille fane af grøn silke med schweizervåbenet og en god indskrift.

Efter at fanespørgsmålet var afgjort, kom æresgaven for; dens værd blev temmelig hurtigt fastsat, den skulle omtrent svare til to hundrede francs. Men valget af genstanden foranledigede en længere og næsten pinlig forhandling. Frymann indledede spørgsmålet og opfordrede Kaspers, guldsmeden, til som mand af smag at sige sin mening. Kaspers drak med alvorsfuld mine en god slurk, rømmede sig, tænkte sig om og ytrede, at det passede just godt, at han havde et smukt sølvbæger i sin butik, som han, hvis det ellers var de gode mænd tilpas, kunne anbefale på det bedste og skulle anslå så billigt som muligt. Herpå fulgte en almindelig stilhed, kun afbrudt af korte ytringer som: "Det lader sig høre!" eller: "Nå ja!" Så spurgte Hediger, om der ville blive stillet videre forslag?

hvorpå Syfrig, den kunstrige smed, drak en slurk, samlede sit mod og sagde: "Hvis det er de gode mænd ret, så vil jeg her udtale en tanke. Jeg har smedet en sindrig plov af jern, der, som I ved, fik hæderlig omtale på landmandsudstillingen. Jeg tilbyder mig at aftræde dette fint arbejdede stykke for to hundrede francs, omendskønt arbejdet ikke er betalt dermed; men jeg er af den anskuelse, at dette redskab som sindbillede på agerdyrkningen ville afgive en ægte folkelig æresgave – uden for øvrigt at ville træde noget andet forslag for nær!"

Under denne tale havde Bürgi, den listige snedker, også overlagt tingene, og da der for anden gang herskede en lille pause og guldsmeden allerede gjorde et noget langt ansigt, udtalte snedkeren sig således: "Også jeg har fået et indfald, kære venner, der turde give anledning til megen spas. Jeg har for år og dag siden for et fremmed brudepar måttet bygge en himmelseng af det smukkeste nøddetræ med flammer; men da der skulle skrides til bryllup, så for de pludselig fra hinanden som hund og kat, ingen vidste hvorfor; den ene forsvandt ad én kant, den anden ad en anden, og kun min seng blev stående som en klippe. Den er mellem brødre 180 francs værd, men jeg vil gerne tabe 80 på den og overlader den for 100. Så lader vi sengeklæder gøre til den og stiller den i dens fulde puds op i gavesalen med indskrift: Til et ugift medlem af Edsforbundet som opmuntring! Hvad siger I til det?"

En munter latter belønnede denne tanke, kun guldsmeden og jernsmeden smilede køligt og syrligt; dog snart opløftede Pfister, værten, sin stærke stemme og sagde med sin sædvanlige åbenhed: "Når det allerede, I gode mænd, for hver af os gælder om at bringe sit eget korn til torvs, så ved da jeg noget bedre

end alle de tidligere tilbud! I min kælder ligger der vel tilspunset, et fad rødvin fra året -34, såkaldt Schweizerblod, som jeg for mere end tolv år siden selv har købt i Basel. Jeres mådehold og jeres sparsommelighed har endnu ikke givet mig mod til at stikke vinen an til jer, og dog taber jeg årligt renterne af de 200 franks, den har kostet mig; det er nemlig lige hundrede mål. Jeg giver jer vinen til indkøbspris, fadet skal jeg anslå så billigt som muligt, når jeg kun kan vinde plads for mere sælgelige varer – og jeg vil ikke være ærlig, om vi ikke indlægger os ære med en gave som den!"

Denne tale, under hvilken de tre tidligere forslagsstillere allerede havde knurret, var ikke så snart til ende, før Erismann, den anden vært, tog ordet og sagde: "Går det sådan, så vil heller ikke jeg holde mig tilbage, og erklærer, at jeg tror at besidde det, som passer bedst til vor hensigt, og det er efter min mening min unge malkeko af ren oberländerrace, som jeg netop gerne gad sælge, når jeg fandt en anstændig køber. Bind det pragtdyr en klokke om halsen, en malkestol mellem hornene, pynt det med blomster -"

"Og stil det under en glasklokke i gavetemplet," afbrød den opirrede Pfister ham – og dermed brød det uvejr løs, der undertiden gjorde de syv støtte mænds møder stormfulde nok, men kun for at fremkalde et des klarere solskin. Alle talte på én gang, forsvarede deres forslag, angreb de andres og bebrejdede hinanden egennyttige hensigter. For de sagde altid rent ud, hvad de tænkte.

Da der nu var opstået en nedrig larm, slog Hediger kraftigt til lyd mod sit glas og talte med hævet stemme: "I gode mænd! Hids jer ikke op, men lad os roligt komme til målet! Der er altså

foreslået: en pokal, en plov, en opredt himmelseng, et fad vin og en ko. Det være mig tilstedt at betragte eders tilbud nærmere. Dit gamle skilt, pokalen, kære Rüdi, kender jeg godt, den har allerede i mange år stået i dit vindue, jeg tror endog det er dit mesterstykke. Dog tillader dens gammeldags form ikke, at vi vælger den og udgiver den for et nyt arbejde. Din plov, Chüri Syfrig, synes dog ikke at være så ganske hensigtssvarende opfundet, ellers var du sikkert i de tre år blevet af med den; men vi må sørge for, at den, som vinder vor gave, også kan have en uforstilt glæde af den. Din himmelseng derimod, Heinrich, er et nyt og sikkert morsomt indfald, der ganske vist ville give anledning til de folkeligste talemåder. Men til ideens passende udførelse var det nødvendigt at udstyre sengen med fine og tilstrækkelige sengeklæder og det ville overskride den fastsatte sum for stærkt for kun syv deltagere. Dit Schweizerblod, Lienert Pfister, er godt, og det ville være endnu bedre, hvis du fastsatte en billigere pris for det og endelig stak det an for os selv, så vi kunne drikke det på vore festdage! Din ko endelig, Felix Erismann, er der intet at udsætte på uden det, at den ved malkningen ufravigelig slår spanden omkuld. Derfor vil du sælge den; for denne udyd er ganske vist ikke nogen behagelighed. Men var det ret, at når en eller anden skikkelig bondemand, som vandt dyret, glædestrålende bragte det hjem til sin kone, hun så skulle se den søde skummende mælk flyde hen ad jorden? Forestil dig dog den gode kones ærgrelse, uvilje og skuffelse, og den gode skyttes forlegenhed, når historien havde gentaget sig to-tre gange efter hinanden. Ja kære venner! Tag mig det ikke ilde op, men siges må det. Alle vore forslag har den fælles fejl, at de ubetænksomt og overilet har gjort en

patriotisk æressag til genstand for beregning og vindesyge. Lad dette tusind gange ske for andre store og små, vi i vor kreds have hidindtil ikke gjort det og vil fremdeles blive sådan ved! Lad altså enhver ligeligt bidrage sit til gaven uden biformål, for at det kan blive en virkelig æresgave."

De fem egennyttige, der beskæmmet havde ladet deres hoveder hænge, råbte nu enstemmigt: "Vel talt! Chäpper har talt godt!" og de opfordrede ham til selv at stille et forslag. Men Frymann tog ordet og sagde: "Til en æresgave synes et sølvbæger mig dog bestandig at egne sig bedst. Det beholder altid sit værd, bruges ikke op og bliver stående som et smukt mindetegn om skønne dage og om våbendygtige mænd i slægten. Et hus, hvori der opbevares et bæger, kan aldrig forfalde helt, og hvem formår at sige, om ikke for et sådant erindringstegns skyld mangt andet også bliver reddet? Og bliver der ikke, når bægeret er præmie, givet kunsten lejlighed til ved stedse nye og smukke former at bringe mangfoldighed ind i drikkekarrenes udseende og således øve sig i opfindelse og derved bringe en stråle af skønhed ned selv i den mest afsides liggende dal, så at der efterhånden i vort fædreland ophober sig en mægtig skat af lutter æresskåle, ædle af skikkelse og af metal! Og hvor passende er det ikke, at denne skat, udbredt over det hele land, ikke kan benyttes til det daglige livs almindelige fornødenhed, men i sin rene glans, med sine lutrede former bestandig stiller folket det højere for øje og synes at fastholde tanken om det store hele og de festligt henlevede dages sol! Bort derfor med det markedskram, der begynder at ophobe sig i vore gavetempler, et rov for møl og det simpleste daglige brug! Lad os holde fast ved det gamle ærbare

drikkekar! Jeg har nu tænkt mig, at vi hos vor mester guldsmed bestilte et nyt bæger, hvorpå han lovede ingen fortjeneste at tage men at levere det så værdifuldt som muligt. Dertil lader vi så af en god kunstner gøre en tegning, der afviger fra den sædvanlige tankeløse slendrian! Dog skal han på grund af de indskrænkede midler se mere på et smukt omrids og svinget i det hele end på rige ornamenter, og mester Kaspers vil så gøre et smukt og solidt arbejde færdigt derefter."

Dette forslag blev antaget og forhandlingerne sluttet. Men straks tog Frymann ordet på ny og holdt følgende foredrag:

"Efter at vi nu, kære venner, har bragt det almindelige anliggende til ende, så tillad mig endnu at forebringe en privat sag og føre en klage, hvis venlige bilæggelse vi efter gammel vis ville foretage i forening. I ved, at vor gode mand Chäpper Hediger har sat fire raske drengebørn i verden, som med deres tidlige giftelyst gør egnen her usikker. Tre af dem har da også allerede rigtigt kone og barn, skønt den ældste af dem endnu ikke er 27 år gammel. Nu er der endnu den yngste tilbage, en fyr på en snes år, og hvad gør han? Han eftersstræber min eneste datter og sætter hende fluer i hovedet. Således er disse fordømte giftermålsdjævle allerede trængt ind i vort venskabs snævre kreds og truer med at forstyrre det. Fraset børnenes store ungdom tilstår jeg åbent, at et sådant parti ikke stemmer med mine ønsker og hensigter. Jeg har en omfangsrig forretning og en betydelig formue; derfor søger jeg mig, når tiden kommer, en svigersøn, der er forretningsmand, bringer en passende formue med og kan fortsætte de store byggeforetagender, jeg har i sinde at udføre; for I ved, at jeg har købt vidtstrakte byggegrunde og er af den overbevisning, at

Zürich vil tage betydeligt til. Men din søn, gode Chäpper, er regeringsskriver og har ikke andet end sin knappe lønning, og selv om den stiger, så bliver den dog aldrig meget større, og hans regnestykke er én gang for alle opgjort. Indrømmet, at han er ret vel forsørget, når han forstår at holde hus; men en rig kone behøver han ikke, en rig kancellist er en uting, der tager en anden brødet ud af munden; men til lediggang eller til en uerfaren ung fyrs eksperimenter giver jeg nu slet ikke mine penge hen. Dertil kommer endnu, at det strider mod min følelse at forvandle mit gamle prøvede venskabsforhold til Chäpper til en art slægtskab. Skulle vel vi bebyrde os med familieærgrelser og gensidig afhængighed? Nej, I gode mænd! Lad os forblive inderligt forbundne indtil døden, men uafhængige af hinanden, fri og uden indbyrdes ansvar for vore handlinger, og ingen tale om svoger og kontrasvoger og den slags titler! Så opfordrer jeg dig da, Chäpper, til her i venskabets skød at erklære, at du vil understøtte mig i mine hensigter og hindre din søn i hans foretagende! Og du vil ikke tage mig det ilde op! Vi kender alle sammen hinanden."

"Vi kender hinanden, det er vel talt," sagde Hediger højtideligt, efter at han havde taget sig en lang pris. "I ved alle, hvilket uheld jeg har haft med mine sønner, omendskønt det er livlige og opvakte knægte. Jeg lod dem lære alt, hvad jeg ønskede at jeg selv havde lært. Enhver af dem lærte nogle sprog, skrev sin gode stil, regnede fortræffeligt og havde i de øvrige kundskabsfag tilstrækkelige begyndelsesgrunde inde til at han med nogen flid aldrig mere kunne synke tilbage i fuldkommen uvidenhed. Gudsketak, tænkte jeg, at vi endelig er i stand til at opdrage vore drenge til borgere, som man ikke kan tage ved

næsen. Og jeg lod så hver af dem lære det håndværk, som han havde lyst til. Men hvad sker? Næppe havde de lærebrevet i lommen og havde set sig en smule om, før hammeren blev dem for tung, de fandt sig for kloge for håndværket og begyndte at løbe efter skriverpladser. Pokker ved, hvordan de har sig ad, men de slyngler gik af som friske hvedetvebakker. Nå, det lader til at man kan bruge dem. Den ene er ved postvæsenet, to er ansatte ved jernbaneselskaber, og den fjerde sidder krum på et kancelli og påstår at han vil blive embedsmand i administrationen. Det kan alt i alt være mig lige kært. Hvem der ikke vil være mester, han må nu engang blive ved at være svend og have foresatte hele sit liv igennem. Men da der går pengesager gennem hænderne på dem, så måtte samtlige de unge herrer skrivere stille kaution; jeg selv havde ingen formue, altså har I alle skiftevis gået i borgen for mine drenge, hvad alt sammenlagt beløber sig til 40.000 francs; dertil var de gamle håndværkere, faderens venner, gode nok! Og hvordan mener I nu, at jeg er til mode? Hvordan står jeg overfor jer, hvis nu en af alle disse fire engang begår et fejltrin, en letsindighed, en uforsigtighed?"

"Sniksnak," råbte de gamle, "slå dig dog sådanne griller af hovedet! Var dine sønner ikke brave fyre, så var vi ikke gået i borgen for dem, vær du rolig for det!"

"Det ved jeg alt sammen," svarede Hediger, "men året er langt, og når det er forbi, kommer der et andet. Jeg kan forsikre jer, at jeg bliver forskrækket hver gang en af dem kommer ind i huset til mig med en finere cigar. Vil han ikke forfalde til luksus og nydelsessyge, tænker jeg ved mig selv. Ser jeg en af de unge koner komme med en ny kjole på, så frygter jeg for, at hun

styrter manden i gæld; taler en af dem på gaden med et letsindigt og fordærvet subjekt, så råber det i mig: Vil han ikke forføre ham til en ubesindighed? Kort sagt, I ser, at jeg føler mig ydmyg og afhængig nok, og er meget langt fra lysten til oven i købet at stille mig i et underdanigt forhold til en rig kontra-svoger og skaffe mig en herre og en velynder i en gammel ven. Og hvorfor skal jeg ønske, at min unge støver af en søn skulle føle sig rig og velforsørget og løbe om for min næse med den hele rigmandshovmod, han, som endnu ikke har nogen art erfaring? Skulle jeg hjælpe til at lukke livets skole til for ham, for at han allerede i sine unge år kunne blive til en hårdhjertet bengel og lømmel, der ikke véd, hvor brødet vokser og endda tror, at han har indlagt sig Himlen ved hvilke fortjenester? Nej, vær rolig, min ven! Her er min hånd på det! Ingen tale om svogerskab, pokker i vold med alt kontra-svogerskab!"

De to gamle rystede hinandens hænder, de øvrige lo, og Bürgi sagde:

"Hvem skulle nu tro, at I to, som i fædrelandssagen nylig udtalte så vise ord og gav os andre på hovedet, nu i samme åndedræt ville begynde på sådan dum snak! Gud være lovet, så har jeg altså dog udsigt til at få min himmelseng anbragt, og jeg foreslår, at vi giver det unge par den til brudegave."

"Antaget!" råbte de fire andre, og Pfister, værten, føjede til:

"Og jeg forlanger, at mit fad Schweizerblod skal drikkes ved brylluppet, som vi alle er med til."

"Og jeg vil betale det, hvis det finder sted," råbte Frymann vredt, "men hvis der ikke bliver noget af det, som jeg sikkert véd, så betaler I fadet, og vi drikker det op ved vore møder."

"Det væddemål er holdt!" hed det; men Frymann og Hediger slog i bordet og gentog i ét væk: "Ikke tale om svogerskab! Vi vil ikke være svogerfolk, men uafhængige gode venner!"

Med dette udråb var det indholdsrige møde endelig sluttet og de frihedselskende vandrede faste og støtte hjemefter.

2

Dagen efter meddelte Hediger ved middagsmåltidet, da svendene var gået fra bordet, sin søn og sin kone den højtidelige beslutning fra dagen i forvejen, at der mellem Karl og tømmermesterens datter for fremtiden ikke ville blive tålt noget forhold. Fru Hediger, bøssesmedepigen, blev ved denne voldshandling således stemt til latter, at den rest vin, som hun netop ville til at drikke ud, kom hende i den forkerte hals og forårsagede en vældig hoste.

"Hvad er der at le af?" sagde mesteren ærgerligt; hans kone svarede: "Å jeg må kun le af, at ordsproget: Skomager, bliv ved din læst! også lader sig anvende på jeres forening. Hvorfor bliver I ikke ved politikken, i stedet for at blande jer ind i kærlighedssager?"

"Du ler som en kvinde og taler som en kvinde!" svarede Hediger med stor alvor: "Netop i familien begynder den sande politik; rigtignok er vi politiske venner, men for at vedblive med at være det, ville vi netop ikke ryste familierne mellem hinanden. Jeg er fattig og Frymann er rig, og sådan skal det vedblive at være; så meget des større glæde har vi da af den indre lighed. Skal nu jeg ved et giftermål stikke min hånd ind i hans hus og hans anliggender og fremkalde hidsighed og generthed? Nej det være langt fra mig!"

"Se, se! det er mig nogle løjerlige grundsætninger!" svarede fru Hediger; "et smukt venskab, når den ene ven ikke vil give den andens søn sin datter!" Og hun fortalte med træffende

eksempler, hvorledes en enkelt rig i en familie kunne hjælpe alle i vejret indtil barn og barnebarn. Men mester Hediger havde også slemme mod-eksempler nok, og sluttede med de ord:

"Også hos os ville først den ydre, så den indre ulighed blive indført; hvem der tragter efter rigdom, stræber efter at blive sin næste ulig ..."

"Passiar om en ting!" afbrød konen ham, idet hun lagde dugen sammen og rystede den ud af vinduet: "Er da Frymann, fordi han sidder så lunt inden døre, blevet jer andre ulig? Er I ikke ét hjerte og én sjæl og stikker I ikke bestandig hovederne sammen?"

"Det er noget andet," råbte manden, "noget ganske andet! Han har ikke tilsneget sig sin ejendom eller vundet den i lotteriet, men erhvervet sig den daler efter daler ved sit arbejde 40 år igennem. Og tilmed er vi ikke brødre, han og jeg, og går hinanden ikke an, og vil vedblive på den måde. Det er hovedpunktet! Og endelig er han ikke som andre folk; han er endnu en af de faste og støtte. Men vi vil ikke bestandig kun se hen til disse små privatforhold. Lykkeligvis gives der hos os ingen uhyre rige folk; velstanden er så temmelig fordelt, men lad der engang komme nogle karle med mange millioner og som besidder politisk herskesyge, og du skal se, hvilket uvæsen de vil drive. Der er nu f. eks. den bekendte spinderikonge, han har virkelig allerede mange millioner, og man bebrejder ham, at han er en dårlig borger og en gerrig kumpan, fordi han ikke bekymrer sig om statssager. Men lad den fyr være et politisk herskesygt geni, giv ham nogen elskværdighed, nogen forkærlighed for et overdådigt liv og sans for al slags teatralsk pomp, lad ham bygge paladser og almennyttige stiftelser, og se

så til, hvad skade han anretter i det offentlige liv og hvordan han fordærver folkets karakter. Der vil komme en tid, da der hos os som andetsteds ophober sig store masser af penge uden at være tjent eller sammensparet på nogen dygtig måde; så vil det gælde om at vise Djævelen tænder; så vil det vise sig, om tøjet og farven duer noget i vor fane. Kort og godt; jeg indser ikke, hvorfor min søn skal strække hånden ud efter fremmed gods uden at have rørt en finger for at fortjene det. Det er en slags svindel så godt som enhver anden."

"Ja det er en svindel, som har eksisteret, så længe verden står, at to, som holder af hinanden, vil gifte sig sammen," sagde konen leende. "Og heri ville I med alle eders store og stive ord ikke kunne forandre noget. Du er jo i øvrigt narren i spillet; mester Frymann søger jo blot viseligt at forhindre, at dine børn bliver ligemænd med hans egne. Men børnene vil også drive deres politik og føre den igennem, hvis der ellers er noget om sagen, hvad jeg ikke ved!"

"Lad dem det," sagde mesteren, "det er deres sag; min er det ikke at begunstige noget, og så længe Karl er mindreårig, at nægte mit samtykke."

Med denne diplomatiske erklæring og det sidste nummer af "Republikaneren" i hånden trak han sig tilbage til sit studereværelse. Fru Hediger derimod, hvis nysgerrighed var vakt, ville nu tage sin søn i skole: men bemærkede først nu, at han havde gjort sig usynlig, da den hele forhandling forekom ham fuldstændigt uhensigtsmæssig og overflødig, og han i det hele følte en sky for at udkramme sin kærlighedshistorie for forældrene.

Desto tidligere gik han om aftenen ombord i båden og roede derud, hvor han allerede havde tilbragt så mangen aften. Men han sang sin vise én gang og to gange, ja til det sidste vers, uden at nogen lod sig se, og efter at han i mere end en time forgæves havde krydset foran tømmerpladsen, roede han forvirret og nedslået tilbage, og troede, at hans sag i virkeligheden stod slet. De fire eller fem næste aftener gik det ham ikke bedre, og nu opgav han al efterstræben af den troløse, som han for sig selv kaldte hende; for skønt han huskede hendes forsæt kun at ville se ham én gang hver fjerde uge, så anså han dette dog kun for en forberedelse til fuldstændig afskedigelse, og han forfaldt til en vred sørgmodighed. Det kom ham derfor højst tilpas, at øvelsestiden for skarpskytterekrutterne begyndte, og han gik forinden med en bekendt, der var skytte, flere eftermiddage efter hinanden til en skydebane for nogenlunde at indøve sig og kunne forelægge bevis for det til antagelse nødvendige antal træffere. Hans fader så temmelig spotsk til disse bestræbelser og kom uventet selv engang derhen for at holde sin søn tilbage fra det tåbelige forehavende, hvis denne, som han formodede, slet intet kunne.

Men han kom netop i rette tid, da Karl allerede havde sit halve dusin fejlskud bag sig og nu gjorde en række temmelig gode skud.

"Du vil dog ikke indbilde mig," sagde han forundret, "at du ikke har skudt før. Du har hemmeligt givet mangt et francsstykke ud for det, det står fast!"

"Hemmeligt har jeg ganske vist allerede skudt, men gratis.

Ved I hvor, fader?

Det var hvad jeg tænkte mig. Jeg har som dreng ofte set til ved skydningen, passet på, hvad der blev sagt om den, og allerede i mange år har jeg følt en sådan lyst dertil, at jeg drømte om det, og når jeg lå i sengen ofte timevis i mine tanker tumlede med bøssen og sendte hundrede af velrettede skud mod skiven."

"Det er jo fortræffeligt! Så vil man jo i fremtiden kunne lade hele skyttekompagnier konsignere i sengen og forordne sådanne tankeøvelser; derved spares både på krudtet og på støvlerne."

"Det er ikke så latterligt, som det ser ud til," sagde den erfarne skytte, der gav Karl undervisning; "det er vist, at af to skytter, der er lige begavede i henseende til hånd og øje, bliver den mesteren, der er vant til at tænke sig om. Der behøves også en medfødt takt til at trykke geværet af og der gives mange besynderlige ting her som ved alle øvelser. Jeg har kendt en skytte, der var så nærsynet, at han på tolv skridts afstand ikke kunne skelne næsen i et ansigt; han anede målet mere end han tydeligt så det, og dog traf han altid uden at bruge hverken briller eller lorgnet. Hvordan han bar sig ad, ved jeg rigtignok ikke. Jeg har kendt en, der skød fortræffeligt efter årelang afbrydelse; men så snart han havde drevet det nogle dage, mistede han lykken; og det var dog ellers en øvet mand."

Jo oftere og jo bedre Karl traf, des mere rystede den gamle Hediger på hovedet; for han selv havde kun ved flid og anstrengt øvelse erhvervet sig alt hvad han kunne og var; selv hans grundsætninger, som folk ellers forstår at nedsalte så let og i så stort antal som sild, havde han kun erhvervet sig ved udholdende studium i sin lille bagstue. Dog vovede han nu ikke

mere at gøre indvendinger, og begav sig bort ikke uden en indre tilfredshed over at tælle en fædrelandsk skytte imellem sine sønner, og før han nåede sit hjem havde han besluttet at gøre ham en uniform, som sad godt, og af bedre klæde end det almindelige. Forstår sig, han må betale den! sagde han til sig selv; men han kunne godt have vidst, at han aldrig fordrede noget af sine sønner og at de aldrig var ivrige for at erstatte ham noget. Det er imidlertid sundt for forældrene og bevirker, at de lever til de bliver til års, så at de kan opleve, hvorledes nu atter børnene bliver lystigt pumpet af børnebørnene, og således går det fra fader til søn, og alle står sig ved det og har god appetit.

Karl blev nu stukket i kasernen i flere uger, og udviklede sig til en køn og smidig soldat, der skønt han var forelsket og ikke mere så eller hørte noget til sin pige, dog opmærksomt og muntert passede sin tjeneste, så lang dagen var; og om natten levnede hans sovekammeraters samtaler og narrestreger ham ingen mulighed til ensom at ruge over sine tanker. Det var et dusin unge mennesker fra forskellige egne, der sammenblandede og amalgamerede Vinlandets, Limadalens, kystlandets, Saülilandets og Kellenlandets forskellige kunster og vittigheder, endnu længe efter at lysene var slukket og indtil midnat kom. Fra byen var kun Karl og en til, som han kendte af navn. Han var nogle år ældre end Karl og havde allerede tjent i fodfolket. Bogbinder af fag, som han var, havde han allerede en rum tid ikke rørt en finger til arbejde, og levede af med megen fiffighed og uden kapital at købe gamle huse, hvis lejligheder han så udlejede til de mest opskruede lejesummer. Mangen en gang solgte han en eller anden dumrian et af dem igen til en

urimelig pris, stak så, hvis køberen ikke kunne betale den hele sum, skadeserstatningen og de allerede indbetalte penge i lommen, og tog atter huset tilbage, idet han endnu engang lagde lejerne på, efter at han måske havde indført den forbedring at lade en eller anden tagrende flikke. Så havde han desuden det fif, ved små arkitektoniske forandringer at forøge lejlighederne med et eller andet lille kammer og så atter lægge på lejen for det. Disse forandringer var slet ikke hensigtsmæssige og bekvemme, men ganske vilkårlige og enfoldige. Fremdeles kendte han alle fuskere blandt håndværkerne, som leverede det billigste og sletteste arbejde, og som han kunne gøre hvad han ville med. Når der slet ikke faldt ham andet ind, så lod han et af sine gamle huse hvidte udvendigt op og forhøjede så lejen for det. Således glædede han sig ved en smuk årlig indtægt uden at have en times virkeligt arbejde. Hans ærinder og aftaler var snart besørget, og så stillede han sig op foran andre folks byggeforetagender og stod der lige så længe som foran sine egne, gav den sagkyndige, snakkede med om alting og var for øvrigt den dummeste karl af verden. Derfor gjaldt han for en klog og velhavende ung mand, der allerede tidligt havde bragt det vidt, og han lod sig det ikke mangle på noget. Han holdt sig nu for god til at være infanterist og havde villet være officer. Men da han var for doven og uvidende til det, havde man ikke kunnet bruge ham, og nu var han ved hårdnakket plageri blevet optaget blandt skarpskytterne.

Her søgte han med magt at holde sig i anseelse uden at anstrenge sig, ved sin pengepung alene. Han indbød bestandig underofficererne og kammeraterne til gilde og tænkte ved sin

plumpe gavmildhed at skaffe sig overbærenhed og frihed. Dog opnåede han ikke andet, end at man havde ham til bedste og at han for så vidt nød en vis overbærenhed, som man snart opgav at gøre noget dygtigt ud af ham og lod ham løbe, så længe han ikke forstyrrede de andre. En eneste rekrut sluttede sig til ham og gjorde sig til tjener for ham, pudsede hans våben og hans knapper og talte hans sag, og det var en rig og gerrig ung bondesøn, der stedse sporede en frygtelig mad- og drikkelyst, så snart han kunne tilfredsstille den på fremmed bekostning. Han mente at have fortjent det evige paradis, når han kunne bringe sine blanke dalere fuldtallige hjem igen og dog kunne sige, at han havde levet lystigt under tjenesten og sviret som en rigtig skarpskytte; han var tilmed lystig og i godt humør og underholdt sin velynder, der ikke var halvt så velhavende som han, med sin tynde fistelstemme, hvormed han bag flasken forstod at synge alle slags landlige modesange på en pudsig måde; han hørte nemlig til de lystige gniepinde. Således levede de begge to, Ruckstuhl, den unge snaphane, og Spörri, den unge bondegnier, i det herligste venskab. Den ene havde altid vin og steg på sit bord og gjorde hvad han havde lyst til, den anden forlod ham så lidt som muligt, sang og børstede hans støvler og forsmåede end ikke de små pengegaver, som denne overlod ham.

De andre drev imidlertid deres spot med dem og aftalte indbyrdes, at Ruckstuhl ikke skulle blive tålt i noget kompagni. Dette gjaldt dog ikke for hans famulus; for denne var mærkværdigt nok en fortræffelig skytte, og i hæren er enhver velkommen, der forstår sine ting, han være nu forresten filister eller brushoved.

Karl var den første til at gøre sig lystig over parret; men en nat tabte han lysten til at være vittig, eftersom den vinsalige Ruckstuhl, da alt allerede var stille i værelset, begyndte at foreprale sin beundrer om, hvad han var for en fin herre og hvordan han snart tænkte at få sig en rig kone oven i købet, nemlig tømmermester Frymanns datter, som han efter alt, hvad han havde mærket, ikke kunne gå glip af.

Nu var Karls rolighed forbi, og næste dag gik han, så snart han havde en time fri, til sine forældre for at høre nyt. Men da han ikke selv ville begynde at tale om sagen, så fik han intet at vide om Hermine, før moderen, da han lavede sig til at gå, bragte ham en hilsen fra hende.

"Hvor har I set hende?" spurgte han så koldblodigt som muligt.

"Å, hun kommer nu hver dag med pigen på torvet og lærer at gøre indkøb. Jeg må give hende vejledning i det, når vi træffer hinanden og vi går så sammen hele torvet rundt og har nok at le af sammen, for hun er altid lystig."

"Så?" sagde faderen, "det er altså derfor, du tit bliver så længe borte? Og hvad driver du så for kobleri? Passer det sig for en moder at handle således og løbe om med personer, der er sønnen forbudne, og bringe hilsener fra dem?"

"Hvad behager? Forbudne personer! Kender jeg ikke det gode barn fra lille af og har båret hende på armen og skulle ikke nu kunne omgås med hende? Og skal hun ikke turde sende hilsen til folk i vort hus? Og skulle en moder ikke turde koble sine børn sammen med dem de holder af? Mig synes, at hun netop er den rette øvrighed til det. Men om den slags ting taler vi slet ikke, vi fruenspersoner er ikke halvt så forhippede på jer uopdragne

mandfolk, som I tror, og hvis jeg skulle råde Hermine, tog hun slet ingen."

Karl hørte ikke denne samtale til ende; men gik sin vej; han havde jo sin hilsen, og om den mistænkelige nyhed havde der ikke været tale. Kun lagde han sin finger på næsen ved tanken om, hvorfor Hermine vel var så lystig, da hun ellers ikke plejede at være meget lattermild. Han udlagde det endelig til gunst for sig selv og antog, at hun kun var lystig, fordi hun traf sammen med hans moder. Så besluttede han da at forholde sig rolig, at tiltro pigen alt godt og lade tingene gå deres gang.

Nogle dage senere kom Hermine med sit strikketøj i besøg til fru Hediger, og der herskede dér stor venlighed, samtale og latter, så at Hediger, der netop skar en fin frakke til, næsten blev forstyrret i sit værksted og undrede sig over, hvad for en kaffesøster, der vel var ankommet dér. Han havde længe ikke mere taget sig af det, da han endelig hørte sin kone gå til skabet i forstuen og klapre med det blå kaffestel. Bøssesmedepigen kogte nemlig en kaffe, så god som den nogensinde er blevet kogt; også tog hun en dygtig håndfuld salvieblade, dyppede dem i en æggedej og rullede dem i hedt smør til såkaldte *små mus*, da bladstilkene så ud som musehaler. De lykkedes prægtigt, så det blev til et tårnhøjt fad, hvis duft tilligemed den af den uforfalskede kaffe trængte ind til mesteren. Da han nu oven i købet hørte, hvorledes hun huggede sukker, var han højst utålmodig, til man kaldte på ham, om han ville komme og drikke; men han var ikke gået noget øjeblik før; for han var en af de faste og støtte. Da han nu trådte ind i dagligstuen, så han sin kone og den nydelige forbudne person sidde i det ømmeste venskab bag kaffekanden, og det bag den blåblomstrede, og

foruden musene stod der endnu smør og den blåblomstrede dåse fuld af honning – og det endda på en lørdag, en dag, hvor alle ærbare borgerkoner fejer og skurer, vasker og boner og ikke koger en bid, som nogen gider æde.

Hediger så meget kritisk på den hele anretning og hilste med noget streng mine; men Hermine var så indtagende og tillige så resolut, at han sad der som slagen for munden, og det endte med, at han selv gik ned for at hente "et glas vin" op af kælderen og det endog af det lille fad. Hermine gengældte denne nåde med at hun påstod, der måtte absolut opbevares en tallerken med mus til Karl, da han i kasernen dog ikke fik noget synderlig godt. Hun tog sin tallerken og trak med de fine fingre egenhændig de smukkeste mus ved halerne ud fra fadet og så mange, at moderen selv til sidst råbte, nu var det nok. Men den unge pige stillede tallerkenen ved siden af sig, betragtede den med velbehag fra tid til anden, tog også nu og da et stykke deraf og spiste det med de ord, at hun nu var til gæst hos Karl, og erstattede så samvittighedsfuldt sit rov af fadet.

Endelig blev sagen dog den gode Hediger for broget; han kløede sig bag ørerne, og så travlt han end havde, trak han hurtigt sin frakke på, og løb hen at opsøge synderindens fader. "Vi må passe på!" sagde han til ham. "Din datter sidder i varmeste fortrolighed hos min gamle, og det er mig en højst mistænkelig historie, du ved, pokker står i fruentimmerne."

"Hvorfor jager du ikke den abekat bort?" sagde Frymann ærgerligt.

"Jeg, jage bort! Det lader jeg nok være, det er jo en ren troldheks. Kom du selv og se efter!"

"Godt, jeg går straks med og vil på passende måde betyde pigebarnet, hvad hun har at gøre."

Hen da de kom derhen, fandt de i stedet for frøkenen skarpskytten, der havde knappet sin grønne trøje op og som lod de opbevarede kager og resten af vinen smage sig så meget des bedre, som moderen i samtalens løb havde meddelt ham, at Hermine den aften igen engang ville ro ud på søen, da det var så smukt måneskin og det allerede var fire uger siden hun sidst havde gjort det.

Karl roede så meget des tidligere ud, som han atter måtte være tilbage til tappenstregen, hvilken de züricher trompetere i smukke forårs- og sommernætter lader tone i himmelske harmonier. Det var endnu ikke fuldkommen mørkt, da han lå foran tømmerpladsen, men ak! hr. Frymanns båd svømmede ikke som ellers på vandet, men lå med kølen i vejret på to bukke, vel ti skridt borte fra stranden.

Skulle det måske være et drilleri eller en streg af den gamle? tænkte han, og ville bedrøvet og opbragt til at ro bort igen, da den store gyldne måne stod op bag Züricherbjergets skove og samtidig Hermine trådte frem bag en blomstrende pil og satte sig i den anden ende af hans jolle, der næppe var syv fod lang. De fo'r udefter, til de svandt for ethvert spejdende øje, og Karl krævede ufortøvet Hermine til regnskab angående Ruckstuhl, idet han fortalte dennes ord og bedrifter.

"Jeg ved," svarede hun, "at denne monsieur begærer mig til kone og at min fader endog er tilbøjelig til at føje ham; han har allerede talt om det!"

"Men rider da Djævelen ham, at han vil give dig til den landløber og dagtyv? Hvor bliver hans gravitetiske

grundsætninger af?"

Hermine trak på skuldrene og svarede: "Fader har nu engang den ide at bygge et stort antal huse og spekulere med dem; derfor vil han gerne have en svigersøn, der kan gå ham til hånde med det, især hvad spekuleringen angår og som på samme tid, som han har det offentlige bedste for øje forstår at tage sin fordel i agt. Han tænker sig en fælles fornøjelig grubliseren og arbejden som det havde været hans ønske at drive det, hvis han havde haft en søn, og nu synes denne herre ham at være det rette geni til det. Ham fattes intet, siger han, uden et dygtigt forretningsliv i at blive en hel praktikus; for han forstår at lokke pengene til sig og ville kunne påtage sig alt muligt. Om hans enfoldige levevis ved min fader ingenting, da han ikke ved noget om, hvordan andre folk lever, og aldrig kommer ud undtagen til sine gamle venner. Kort sagt, Ruckstuhl er i morgen, da det er søndag, bedt til middag hos os for at grundfæste bekendtskabet, og jeg frygter for, at han straks vil falde med døren ind i huset. Han er oven i købet efter hvad jeg har hørt en skændig øjentjener og et frækt menneske, når han vil opnå noget, der er ham magtpåliggende."

"Å hvad," sagde Karl, "så vil du sætte ham stolen behørigt for døren."

"Det vil jeg gøre; men bedre var det, om han slet ikke kom og lod min far i stikken."

"Det var rigtignok bedre; men det er et fromt ønske; han vil vel vogte sig for at blive borte."

"Jeg har udtænkt mig en plan, der rigtignok er en smule besynderlig. Kunne du ikke endnu i dag eller i morgen tidlig

forlede ham til en dumhed, så at I begge to fik arrest i 24 eller 48 timer?"

"Du er højst godhedsfuld, du vil sende mig to dage i hullet for at spare dig et nej. Gør du det ikke billigere?"

"Det er nødvendigt for at vor samvittighed ikke skal lide alt for meget, at du deler lidelsen med ham. Hvad mit nej angår, så ønsker jeg, at jeg ikke må komme i det tilfælde at måtte sige ja eller nej til det menneske; det er allerede nok, at han taler om mig i kasernerne. Videre skal han ikke bringe det."

"Du har ret, min lille kæreste! Alligevel tænker jeg at lade den slyngel spadsere alene i hullet, jeg har allerede en slags plan. Dog nok om det, det er synd for den kostbare tid og det gyldne månelys at spilde tanker på det! Tænker du dig ikke noget ved det?"

"Hvad skulle jeg tænke ved det?"

"At vi i fire uger ikke har set hinanden og at du i dag ikke ret vel turde betræde strandbredden ukysset?"

"Vil du måske kysse mig?"

"Ja jeg; men jeg har slet ingen hast, jeg har dig alt for sikkert ved hånden! Jeg vil endnu glæde mig nogle minutter til det, måske fem, højst seks."

"Ja så! Er det nu takken for min fortrolighed og er det virkelig dit alvor? Lader du slet ikke underhandle med dig?"

"Nej, om du så talte med engletunger, det gør jeg ikke. Nu er gode råd dyre, min frøken, for den slags mennesker, I hører til."

"Så vil jeg også fortælle Dem noget, min herre! Hvis du i aften rører ved mig imod min vilje, om så blot med en fingerspids, så er det ude mellem os, og jeg vil aldrig se dig igen; det sværger jeg dig til ved min ære, for det er mit alvor."

Hendes øjne funklede, idet hun sagde det.

"Det vil nok give sig alt sammen," sagde Karl, "hold dig kun rolig, jeg vil nu straks komme."

"Gør som du vil," sagde Hermine koldt og tav.

Men hvad enten han nu alligevel anså hende for at være i stand til at holde sit ord eller han selv ikke ønskede, at hun skulle bryde en ed, nok – han blev lydig siddende på sin plads og så med lysende øjne over til hende, spejdende i månelyset, om hun ikke bevægede mundkrogene og lo ham ud.

"Her er vi ved land!" sagde Hermine og sprang ud. Så drejede hun sig endnu engang venligt om mod Karl.

"Fordi du har holdt dig så rolig og holdt mit ord i ære, som det sig hør og bør," sagde hun, "så vil jeg, hvis det skulle være nødvendigt, også inden fire uger er gået, ro ud med dig igen og angive dig dagen i et brev. Det vil så være det første skriftlige, jeg betror dig." – Dermed ilede hun hjem. Karl derimod roede hurtigt til havnepladsen for ikke at forsømme de brave trompeteres tappenstreg, der netop som en skåret barberkniv skar igennem den lune luft. Han traf allerede på vejen Ruckstuhl og Spörri sammen, der var en lille smule omtågede; han hilste dem på det venskabeligste, tog sin rival under armen og begyndte at rose og prise ham: "Hvad pokker har De nu igen haft for? Hvad har De nu igen udklækket for gale streger, De slemme patron? De er nu dog den splendideste skytte i den hele kanton eller rettere i hele Østschweiz!"

"Fordømt!" råbte Ruckstuhl, højlig smigret over at engang en anden end Spörri gav sig af med ham og roste ham: "Fordømt, at vi nu må ind i reden igen! Kan vi ikke forinden gøre kål på en flaske Veltliner?"

"Tys! det kan vi udrette i vor sovestue! det er desuden skik og brug blandt skarpskytterne, at man i det mindste én gang under tjenesten tager officererne ved næsen og hemmeligt har sig en natlig svir på sit værelse. Og vi vil som rekrutter vise, at vi er det specielle våben værdige."

"Det ville være en pragtfuld spas! Jeg betaler vinen, så sandt jeg hedder Ruckstuhl. Men listige må vi være, snu som slanger, ellers er vi fortabt."

"Kun rolig, vi er ikke født i går. Vi vil kun marchere ret stille og skinhelligt ind og ingen opsigt vække."

Da de kom ind i kasernen var deres andre sovekammerater alle i marketenderiet for at få deres aftendrikke. Karl drog nogle af dem med ind i fortroligheden, de meddelte sagen videre og således forsynede hver af dem sig med et par flasker, som de ubemærket, den ene efter den anden, bar ud og skjulte under sengene. I deres værelse lagde de sig, da klokken var ti, roligt til sengs, indtil der var set efter, om lysene var slukket. Så stod de alle op igen, hang deres kapper for vinduerne, tændte lysene på ny, tog vinen frem og begyndte at pokulere af hjertens lyst, og Ruckstuhl følte sig som i paradiset, da alle drak ham til og lod ham være den store mand. For det hede ønske at gælde for noget også ved militæret uden dog at gøre noget for det, gjorde ham dummere end han egentlig var. Da nu han tilligemed sin drabant var blevet behørigt tiltaklet, begyndte man på forskellige drikkekunster. En måtte stående på hovedet tømme en skefuld vin, som holdtes hen til ham, en anden måtte sidde på en stol og, mens en i loftet ophængt svingende blykugle kredsede om hans hoved, tømme tre glas, før kuglen berørte hovedet, en tredje måtte gøre noget andet, og enhver, som

legen ikke lykkedes, fik en eller anden pudsig straf. Alt dette blev udført i største stilhed; hvem der blev højrøstet, blev ligeledes idømt bøde, og alle var i bar skjorte, for i tilfælde af overraskelse hurtigt at kunne krybe i seng. Da nu den tid nærmede sig, da runden gik igennem gangene, blev der også opgivet de to venner et kunststykke. De skulle gensidigt holde hinanden to på den flade klinge stillede glas for munden og drikke dem ud uden at spilde en dråbe. Pralende trak de fra læderet og krydsede deres to bajonetsabler, hvorpå glassene sitrede; men de rystede i den grad på hånden, at glassene faldt til jorden og de ikke fik en dråbe i munden. De blev derfor dømt til at stå et kvarter skildvagt udenfor døren "i let uniform" og denne idræt blev anprist som det dristigste, der i mands minde var blevet øvet i denne kaserne. Over den bare skjorte blev taske og sabel hængt på dem overkors; dertil måtte de sætte chakoten på hovedet og trække de sorte gamacher på, men uden sko, og således blev de med bøssen i hånden ført ud foran døren og opstillede ved begge dørposterne. Næppe var de der, før man skød slåen for, bragte ethvert spor af gildet til at forsvinde, slukkede lysene, tog kapperne fra vinduerne, smuttede i seng og lå, som om man allerede havde sovet i mange timer. De to skildvagter gik imidlertid op og ned ved ganglygtens skin med bøssen på skulderen og så sig stoltelig omkring. Spörri, der på grund af sin gratis-rus var i den saligste stemning, blev ganske overmodig og begyndte pludselig at synge med sin fistelstemme, hvad naturligvis bevirkede, at den vagthavende officer, der allerede var på vej, fremskyndede sine skridt. Da han nærmede sig, ville de rask smutte ind i sovekammeret, men døren gik ikke op, og før de havde fundet nogen udvej, var

fjenden der. Nu gik alt i deres hoveder imellem hinanden. De stillede sig i deres forvirring hver på sin post, præsenterede gevær og råbte: "Hvem der?"

"Hvad i pokkers navn skal det betyde? Hvad gør I der?" råbte runden uden dog at få noget tilfredsstillende svar, da de to fyre ikke kunne få et fornuftigt ord frem. Officeren lukkede rask døren op og så ind i værelset; for Karl, som havde spidset øren, var hurtigt sprunget ud af sin seng, havde skudt slåen fra og lige så hurtigt igen trukket tæppet over sig. Da officeren så, at alt var mørkt og stille og ikke hørte andet end snøften og snorken, råbte han: "Hejda, folk!"

"Gå pokker i vold!" råbte Karl, "og læg jer engang i seng, I drukkenbolte!"

Også de andre anstillede sig, som om de blevet vækket og råbte: "Er de bæster endnu ikke i seng? Smid dem ud! Kald på vagten!"

"Den er der allerede, det er mig," sagde officeren, "tænd en af jer lys, i en fart!"

Det skete, og da de to fortumlet blev belyst, hævede en latter sig fra alle sengene, som om det samtlige mandskab var i højeste grad overrasket af synet. Ruckstuhl og Spörri lo selv med som narre, marcherede om og holdt sig for maverne. Ruckstuhl slog den ene gang efter den anden knips under næsen på officeren, og Spörri rakte tunge ad ham. Da den således forhånede så, at der ikke var noget at stille op med det lystige par, tog han sin tavle frem og skrev deres navne op. Nu traf det sig til al ulykke, at han netop boede i et af Ruckstuhls huse og skønt det netop var lige efter påske, endnu ikke havde betalt sin leje enten fordi han ikke var ved penge eller fordi han

på grund af tjenesten havde måttet forsømme sagen. Kort sagt, Ruckstuhls genius faldt pludselig over denne genstand, og han stammede leende, mens han ravede over mod officeren: "Betal – tal De først Deres gæ-gæld, hr. major, fø-før De skri-skriver folk op! Ved De det?"

Men Spörri lo endnu højere, vaklede frem og tumlede tilbage og hvislede: "Be-be-be-be-betal De Deres gæld, hr. major, det – det – der er go-godt sagt, godt sagt, hr. major!"

"Stå op, fire mand!" sagde denne roligt, "og før arrestanterne ned i vagten! Man skal øjeblikkelig spærre Dem skarpt inde; om tre dage vil vi foreløbig se til, om de har sovet ud. Kast deres kapper om dem og giv dem benklæderne under armen. March!"

"Ben – ben – benklæderne," skreg Ruckstuhl, "dem behøver vi, af – af dem falder der endnu – nu noget ud, når man ryster dem."

"U-u-ud, når man ry-ryster dem, hr. major!" gentog Spörri og begge svingede benklæderne rundt, så at dalerne i lommerne gav lyd. Således drog de under dækning leende og larmende gennem gangene ned ad trappen og forsvandt snart i et kælderagtigt rum nederst nede, hvorpå det blev stille.

Næste middag blev bordet hos mester Frymann dækket med ualmindelig pragt. Hermine fyldte de slebne flasker med vin fra anno -84, stillede de blanke glas ved siden af tallerkenerne, lagde smukke fine servietter på dem og skar et frisk brød fra bageriet i nærheden, hvor der fra gamle dage af blev bagt en slags fintbrød, der var alle züricher-børns og kaffesøstres delikatesse. Desuden sendte hun en søndagspyntet læredreng til postejbageren for at hente makaronipostejen og kagerne til

kaffen, og endelig stillede hun desserten til rette på et sidebord, og den bestod af det aller mest udsøgte mundgodt.

Frymann, der var i godt humør over det smukke søndagsvejr, sluttede af denne iver, at hans datter ikke ville rette nogen alvorlig modstand mod hans planer og sagde fornøjet til sig selv: "Sådan er de alle! Så snart der viser sig en eller anden antagelig og bestemt lejlighed for dem, så gør de kort proces og tager den ved håret."

Efter gammel skik var hr. Ruckstuhl indbudt til middag på slaget tolv. Da han klokken et kvarter over tolv endnu ikke var kommet, sagde Frymann: "Vi vil spise, man må i tide vænne den mosjø til orden!" – og da han efter suppen endnu stadig ikke lod sig se, kaldte mesteren læredrengen og pigen ind, som i dag skulle have spist alene og tildels allerede var færdige, og sagde til dem: "Der, spis kun resten med os, vi vil ikke sidde og gabe på sagerne! Hug i jer og lad det smage jer!"

Det lod de sig ikke sige to gange og var lystige og glade, og Hermine var den lystigste og havde så meget des bedre appetit, jo fortrædeligere og mere ærgerlig hendes fader blev.

"Det synes at være en laban," brummede han hen for sig; hun hørte det imidlertid og sagde: "Han har sikkert ikke kunnet få fri i dag, man må ikke dømme ham for tidligt."

"Hvad fri! Forsvarer du ham allerede? Hvordan skulle det gå til, at han ikke kunne få fri, når det var ham om at gøre?"

Yderst gnaven endte han sit måltid og gik straks og mod sin vane hen på en café, kun for ikke at lade sig træffe hjemme af den upålidelige frier, når han endelig kom. Hen imod klokken 4 vendte han i stedet for som sædvanligt at opsøge sit søndagsselskab, de syv mænd, endnu engang tilbage, nysgerrig

efter at erfare, om Ruckstuhl senere havde vist sig. Da han kom gennem haven, sad fru Hediger med Hermine i lysthuset – det var netop en varm søndag – og de drak kaffe og spiste de forskellige slags mundgodt fra desserten og var meget oprømte. Han hilste på konen, og skønt synet af hende nagede ham, spurgte han hende straks, om hun ikke havde hørt noget fra kasernen og om måske skytterne havde foretaget en fælles udflugt.

"Det tror jeg ikke," sagde fru Hediger, "i morges var de i kirke og siden kom Karl hjem og spiste til middag hos os; vi havde lammesteg og den lader han aldrig i stikken."

"Har han ikke sagt noget om hr. Ruckstuhl og hvor han er henne?"

"Om hr. Ruckstuhl? Jo han sidder i streng arrest med en til, fordi han i aftes drak sig en skrækkelig rus og var uartig imod sine foresatte; det skal have været en stor komedie."

"Gid Fanden havde ham!" sagde Frymann og gik straks sin vej. En halv time senere sagde han til Hediger:

"Nu sidder din kone og kukkelurer hos min datter i haven og glæder sig med hende over, at mit giftermålsprojekt gik i lyset."

"Hvorfor jager du hende ikke bort? Hvorfor viste du hende ikke et barsk ansigt?"

"Hvor kan jeg det, da vi står i gammelt venskabsforhold til hinanden? Ser du, disse fordømte historier forvirrer os alle vore forhold. Lad os derfor stå des fastere på vor bestemmelse! Intet svogerskab!"

"Ikke nogen tale om kontrasvogerskab!" sagde Hediger bekræftende og rystede sin vens højre hånd.

3

Juli og skyttefesten 1849 stod for døren; der var næppe fjorten dage tilbage. De syv mænd holdt på ny et møde; for bæger og fane var færdige og skulle forevises. Begge sager blev befundet gode og bægeret pakket ind til afsendelse. Fanen blev plantet op i stuen og i dens skygge begyndte nu den vanskeligste forhandling, der nogen sinde havde sat de syv støtte i bevægelse. For pludselig blev den sandhed dem klar, at der til en fane hørte en ordfører, hvis man ellers ville gå i procession med den, og valget af denne ordfører var det som nær havde bragt det syvbemandede lille skib til at strande. Tre gange blev hele mandskabet valgt igennem, og tre gange afslog de den ene efter den anden på det bestemteste valget. Alle var vrede over, at ingen ville påtage sig hvervet, og hver enkelt af dem var forbitret over, at man netop ville vælte byrden over på ham. Så ivrigt som mange andre trænger sig frem, når det gælder at spærre munden op og lade sin stemme høre, lige så sky veg de tilbage for en lejlighed til at tale offentligt; hver enkelt af dem påberåbte sig sin mangel på færdighed og at han aldrig i sit liv havde gjort det eller ville gøre det. For de holdt endnu det at tale for en ærværdig kunst, der fordrede lige så meget talent som studium, og de nærede endnu en hensynsløs og ærlig agtelse for gode talere, der forstod at røre dem, og holdt alt, hvad en sådan sagde, for afgjort og helligt. De gjorde stor forskel på en sådan taler og sig selv og tillagde sig kun den fortjeneste at høre opmærksomt til, at overveje samvittighedsfuldt og hverken

bifalde eller forkaste uden omhyggelig prøvelse, hvilket syntes dem en tilstrækkeligt ærefuld opgave.

Da det nu ad afstemningens vej ikke lod sig gøre at få nogen ordfører, så opstod en tumult og almindelig støj, under hvilken hver enkelt søgte at overbevise en anden om, at han burde ofre sig.

Især gik det ud over Hediger og Frymann. De værgede sig imidlertid vældigt og skød det over på hinanden, indtil Frymann bød stilhed og sagde:

"I gode mænd! Vi har begået en tankeløshed, og må nu indse, at vi når alt kommer til alt hellere må lade vor fane blive hjemme, og så vil vi da nu beslutte os til dét og uden at gøre nogen som helst opsigt besøge festen som enkeltmænd."

En stor nedslagenhed fulgte på disse ord.

"Han har ret", sagde Kaspers, guldsmeden.

"Vi har ikke andet at gøre", sagde Syfrig, plovmageren.

Men Bürgi råbte: "Det går ikke. Man ved allerede om vort forehavende, og at vi har ladet en fane forfærdige. Lader vi nu være med det, så bliver det til en almanakhistorie!"

"Det er også sandt," sagde Erismann, værten, "og vore fordums modstandere, de gamle parykker, vil gøre det mest mulige ud af historien."

En skræk gennemrislede de gamle ben ved denne indvending og selskabet trængte sig på ny sammen om de to bedst begavede medlemmer; de vægrede sig på ny og truede til sidst med at trække sig tilbage.

"Jeg er en ligefrem tømmermand og vil aldrig udsætte mig for almindelig spot," råbte Frymann, hvorpå Hediger indskød: "Og hvordan skulle så jeg som skrædder kunne gøre det? Jeg

ville gøre jer alle latterlige og skade mig selv uden ringeste nytte. Jeg foreslår jer, at en af værterne påtager sig sagen, de er endda mest vante til at have med mængden at gøre".

Men disse vægrede sig med største heftighed, og Pfister foreslog snedkeren som et vittigt hoved.

"Vittigt hoved!" råbte Bürgi, "er det måske en vittighed at tale til en af Edsforbundets festpræsidenter i tusinde menneskers nærværelse?"

Et almindeligt hjertesuk besvarede dette udbrud, der på ny stillede dem opgavens vanskelighed for øje.

Der opstod nu en almindelig løben frem og tilbage og en mumlen i alle kroge. Frymann og Hediger blev alene siddende ved bordet og så mørkt hen for sig; for de mærkede, at det nu dog til sidst ville gå ud over dem. Endelig, da de alle på ny var samlet, trådte Bürgi hen for dem og sagde:

"I tvende gode mænd, Chäpper og Daniel! I har begge så ofte til vor tilfredshed talt her i vor kreds, at enhver af jer, når han blot vil, meget godt kan holde en offentlig tale. Det er selskabets beslutning, at I skal trække lod imellem jer og dermed basta! I vil sikkert føje jer efter flertallet, som to mod fem!"

En ny larm stadfæstede disse ord, de tiltalte så på hinanden og føjede sig endelig modfaldne efter beslutningen, men ikke uden begge at nære det håb, at den bitre lod ville tilfalde den anden. Den faldt på Frymann, der for første gang med tungt hjerte forlod de frihedselskendes forsamling, mens Hediger henrykt gned sig i hænderne. Så hensynsløse gør egoismen selv de ældste venner.

Frymanns glæde til festen var ham nu berøvet og hans dage blev stedse mørkere. Hvert øjeblik tænkte han på talen, uden at

den ringeste tanke ville forme sig for ham, fordi han søgte den langt ude i det fjerne i stedet for at gribe det nærmeste og bære sig ad, som om han var mellem sine venner. De ord, han plejede at sige til disse, syntes ham snak, og han grublede efter noget særegent og højtravende, efter et politisk manifest, og det ikke af forfængelighed, men af bitter pligtfølelse. Endelig begyndte han at beskrive et blad papir, ikke uden afbrydelser, suk og eder. Han bragte med sur anstrengelse to sider i stand, omendskønt han kun havde villet nedskrive nogle få linjer; for han kunne ikke finde slutningen, og de indfiltrede fraser hang sig fast i hinanden som harpiksede burrer og slap ikke den skrivende ud af deres seje forvirring.

Med det sammenfoldede papir i vestelommen gik han bekymret til sine forretninger, stod undertiden stille bag et skur, læste det på ny og rystede på hovedet. Til sidst betroede han sig til sin datter og læste udkastet højt for hende. Talen var en sammenhobning af tordenord mod jesuitter og aristokrater og derimellem var der rigeligt spækket med ordene frihed, menneskeret, trældom og obskurantisme, kort sagt det var en bitter og skruet krigserklæring, i hvilken der ikke var tale om de gamle og deres lille fane, og som tilmed udtrykte sig forvirret og ubehændigt, mens han ellers mundtligt forstod at føje sine ord forstandigt og rigtigt.

Hermine sagde, at talen vel var meget kraftig, dog syntes den hende at komme noget for sent, da jesuitterne og aristokraterne nu jo en gang for alle var overvundet, så hun mente, at en munter og fornøjet kundgørelse ville være bedre anbragt, da man jo var fornøjet og tilfreds.

Frymann studsede noget ved dette, og skønt lidenskaben var så skarp i ham som hos nogen anden af de ældre, så tog han sig dog til næsen og sagde:

"Du kan have ret, men du forstår det dog ikke ganske. Man må træde kraftigt op for offentligheden og smøre tykt på, så at sige, ligesom teatermalerne, hvis maleri set i nærheden er et groft smøreri. Ligefuldt lader sig måske hist og her noget mildne."

"Det vil være godt," sagde Hermine, "da der så mange gange forekommer *altså*. Lån mig engang papiret! Ser du, næsten i hver anden linje står der *altså*."

"Deri er det netop, at pokker står!" råbte han, tog hende papiret ud af hånden og rev det i hundrede stykker. "Færdig!" sagde han, "det går ikke, jeg vil ikke være til nar!"

Dog Hermine rådede ham nu til overhovedet slet ikke at skrive noget, men lade det gå som det kunne og først en times tid før processionen skulle gå for sig, at gribe en tanke og så udtale den frisk fra leveren, som om han var hjemme.

"Det vil være det bedste," sagde han, "går det da galt, så har jeg i det mindste ikke taget dumme tilløb."

Dog kunne han ikke lade være med allerede nu bestandig at lægge sig på lur efter og bane vejen for denne tanke uden at den ville udvikle sig; han gik adspredt og bekymret omkring, og Hermine iagttog ham med stort velbehag.

Imidlertid brød festugen frem og midt i den kørte de syv i deres egen omnibus med fire heste for før dagens frembrud til Aarau. Den nye fane vajede glinsende fra bukken; i den grønne silke blinkede ordene: "Venskab under frihed!" og alle de gamle

var fornøjede og glade, snart lystige, snart alvorlige; kun Frymann havde et trykket og mistænksomt udseende.

Hermine befandt sig allerede i Aarau hos venner af familien, da hendes fader plejede at belønne hende for mønsterværdig husholdning med at lade hende tage del i alle hans farter, og allerede mere end én gang havde hun som en rødmende hyacint smykket de gamles muntre kreds. Også Karl var der allerede. Skønt hans tid og hans pengepung blev tilstrækkeligt taget i beslag af krigsskolen, så var han dog på Hermines opfordring marcheret derhen til fods og havde mærkværdigt nok fundet logi lige i hendes nærhed; for de måtte drive deres sag med iver, og man kunne ikke vide, om festen ikke frembød en gunstig lejlighed, der lod sig benytte. Lejlighedsvis ville han også skyde, og førte efter hvad hans midler tillod ham fem og tyve skud med sig; dem ville han bortskyde og hverken mere eller mindre.

Han havde snart opsporet de syv støttes ankomst og fulgte dem i afstand, da de med deres lille fane i tætsluttet trop drog afsted til festpladsen. Det var den mest besøgte dag i ugen, gaderne var dækket af frem- og tilbagestrømmende folk i søndagsklæder, større og mindre skytteforeninger drog igennem med og uden musik; så lille var dog ingen forening som de syvs. De måtte sno sig gennem trængslen, men marcherede ikke des mindre med små skridt i sikkert trit og holdt armene stramme med lukkede hænder. Frymann bar fanen foran med et ansigt, som om han blev ført til sin henrettelse. Undertiden så han sig om til alle sider, om ingen flugt var mulig; men hans kammerater, som var glade over, at de ikke stak i hans sko, opmuntrede ham og tilråbte ham kærnefulde kraftord. Allerede nærmede de sig festpladsen, den

knitrende skytteild lød allerede fra temmelig nært hold for deres øren, og højt i luften vajede Edsforbundets skyttefane i solbelyst ensomhed og dens silke strammede sig snart bævende ud til alle fire hjørner, snart slog den nydelige småknips hen over mængden, snart hang den et øjeblik skinhelligt ned langs stangen, kort sagt, den gjorde sig al den morskab, som kan falde en fane ind i otte lange dage; dog synet af den gav bæreren af den lille grønne fane et stik i hjertet.

Karl havde, idet han så den store fane vaje og et øjeblik betragtede den, pludselig tabt det lille tog af syne, og da han søgte det med øjnene, kunne han intetsteds mere opdage det; det var som om jorden havde slugt det. Rask trængte han sig frem til pladsens indgang og så ud over den; men ingen grøn lille fane dukkede op over mængden. Han gik tilbage, og for at komme hurtigere afsted, gik han ad en sidevej, der løb parallel med gaden. Her lå et lille beværtningssted, hvis ejermand havde plantet nogle magre grantræer foran døren, stillet nogle borde og bænke op og spændt et stykke lærred over det hele, lig en edderkop, der udbreder sit net tæt ved en stor honningskål for at fange snart en, snart en anden flue. I det lille hus så Karl tilfældigvis en gylden fanespids glimre bag et af de uklare vinduer; straks gik han derind og se! hans syv gamle sad og lå i den snævre stue som haglet inde af et tordenvejr på langs og tværs over borde og bænke og hang med hovederne, og i midten stod Frymann med fanen og sagde:

"Punktum! Jeg gør det ikke! Jeg er en gammel mand og vil ikke for resten af min levetid lade mig påklistre en skamplet for tåbelighed og et øgenavn oven i købet."

Og hermed stillede han med et kraftigt stød fanen hen i en krog. Der fulgte intet svar, indtil den fornøjede vært kom og satte en mægtig vinflaske hen for de uformodet ankomne gæster, skønt de i deres skræk ingen vin havde bestilt. Da skænkede Hediger sit glas fuldt, trådte hen til Frymann og sagde:

"Gamle ven og bro'r! Dér, drik en slurk vin og mand dig op!"

Men Frymann rystede på hovedet og sagde ikke et ord mere. I stor nød sad de der, i nød, som de aldrig før havde kendt den. Alle de småoprør, kontra-revolutioner og reaktioner, som de hidtil havde oplevet, var for børneleg at regne i sammenligning med dette nederlag foran paradisets porte.

"Så vender vi da i Guds navn om og kører hjem igen!" sagde Hediger, der frygtede for, at skæbnen endnu kunne vende sig mod ham.

Da trådte Karl, som hidtil havde stået tilbage i døren, frem og sagde muntert:

"I herrer, giver mig fanen! Jeg bærer den og taler for jer, mig generer det ikke!"

Forundrede så alle op, og en stråle af forløsning og glæde lynede hen over alle ansigterne; kun den gamle Hediger sagde strengt:

"Du? hvordan kommer du herhen? Og hvordan vil din uerfarne grønskolling tale for os gamle?"

Dog rundt omkring lød det: "Vel talt! Fremad! Ligeud! Fremad efter drengen!"

Og Frymann selv gav ham fanen; for en centnerlast faldt ham fra hjertet, og han var glad ved at se de gamle venner udrevet af den nød, han havde ført dem ud i. Og fremad gik det med nyt

humør, Karl bar fanen højt og stateligt foran, og bag dem så værten mod i hu efter det forsvindende gøglebillede, der et øjeblik havde skuffet ham. Kun Hediger var nu mørk og modløs, da han ikke tvivlede på, at hans søn ville lade dem gå dobbelt dybt i vandet. Men de havde allerede betrådt pladsen; nu lige marcherede graubünderne bort, et langt tog af brune mænd, og forbi dem og efter takten af deres musik marcherede de gamle så taktfast som nogensinde gennem folkemassen. Endnu engang måtte de marchere på stedet, da tre heldige skytter, som havde vundet bægre, med trompetere og følge krydsede deres vej; dog alt dette i forbindelse med skydningen forhøjede kun deres højtidelige rus og endelig blottede de deres hoveder overfor gavetemplet, der strålede med sine skatte, og fra hvis tinder et tæt myldr af faner flagrede med kantonernes, stædernes, landskabernes og kommunernes farver. I deres skygge stod nogle sortklædte herrer, og den ene af dem holdt en fyldt sølvpokal i hånden for at modtage de ankommende.

De syv gamle hoveder svømmede som en af solen beskinnet isflade i det mørke folkehav; deres tynde hvide hår skælvede i den milde østenvind og viftede alle i samme retning som højt ovenover dem den røde og hvide fane. De vakte almindelig opsigt på grund af deres ringe tal og deres alder; man smilede, ikke uden agtelse, og alle lyttede opmærksomt, da den ungdommelige fændrik nu trådte frem og friskt og tydeligt holdt denne tale:

Kære Edsforbundne!
Vi er kommet herhen otte mand stærke med en lille fane, syv gamle gråskæg med en ung fanebærer! Som I ser, har enhver af os sin bøsse med, uden at vi dog gøre fordring på

at være noget særdeles som skytter; vel skyder ingen af os skiven forbi, mangen gang træffer en af os også det sorte, men hvis en af os skulle gøre et centrumsskud, så kan I sværge på, at det ikke er sket med vilje. For det sølvtøjs skyld, som vi vil bære bort fra jer gavesal, havde vi altså roligt kunne blive hjemme.

Og dog, er vi end ikke udsøgte skytter, så har vi dog ikke følt os vel tilpas i kakkelovnskrogen; vi er kommet ikke for at modtage, men for at bringe gaver: Et beskedent lille bæger, et næsten ubeskedent muntert sind og en ny lille fane, der dirrer i hånden på mig af begærlighed efter at vaje fra eders faneborg. Men fanen tager vi hjem med igen, den skal kun få sin indvielse hos jer. Se, hvad der står skrevet på den med gylden skrift: *Venskab under frihed!* Ja, det er så at sige venskabet i egen person, som vi bringer til festen, venskabet på fædrelandets vegne, venskabet af frihedskærlighed. Det er det, som har ført disse syv skaldepander, der her glinser i solen, sammen for tredive, for fyrretyve år siden og holdt dem sammen trods alle storme i gode og strenge tider. Det er en forening, der intet navn har, ingen præsident og ingen love; dens medlemmer har hverken titler eller embeder, det er umærket stammetræ fra nationens skovtykninger, der nu for et øjeblik træder ud af skoven i fædrelandsdagens sol for straks igen at træde tilbage og sammen med de tusinde andre kroner at bruse og suse med i folkets hjemlige og hemmelighedsfulde skovnat, hvor kun få kan kende og benævne hinanden og dog alle er fortrolige og kendte med hinanden!

Se på dem, disse gamle syndere! De står alle tilsammen just ikke i ry for nogen særegen hellighed! Sjældent ser man én af dem i en kirke. Hvad gejstlige sager angår, da er de ikke gode at komme til rette med. Men jeg kan, kære Edsforbundne! her under åben himmel betro jer noget sælsomt: så ofte fædrelandet er i fare, begynder de ganske sagte at tro på Gud; først enhver ganske stille for sig, så stedse mere åbenlyst, til den ene røber sig for den anden og de i forening danner sig en underlig teologi, hvis første og eneste grundsætning lyder: Hjælp dig selv, så hjælper Gud! Og på glædesdage som den i dag, når mange mennesker er forsamlet og en rigtig blå himmel smiler over dem, forfalder de ligeledes til disse teologiske tanker og indbilder sig så, at Vorherre selv har stukket en schweizerfane i vejret fra sin høje himmel og gjort det smukke vejr ekstra for os. I begge disse tilfælde, i farens og i glædens stund, er de da pludselig mod sædvane tilfredse med begyndelsesordene i vor forbundsforfatning: 'I Gud den Almægtiges navn!' og en så sagtmodig tolerance besjæler dem da, så stridbare og spydige de end ellers er, at de end ikke spørger, om der dermed er ment den katolske eller reformerte hærskarernes herre.

Kort sagt: Et barn, som man har foræret en lille Noahs ark, fyldt med brogede små dyr, mænd og koner, kan ikke være mere fornøjet derover end de er over vort kære fædreland med alle de gode ting i det lige fra den ærværdige gamle gedde på bunden af dets søer til den vilde fugl, der flyver hen over dets gletcheris. Hvad vrimler der ikke der for forskelligartede folk i det snævre rum,

mangfoldige i håndværk og erhverv, i sæder og skikke, i dragt og udtale! Hvilke gode hoveder og hvilke fårehoveder løber der ikke der rundt imellem hinanden, og alt dette er godt og herligt og hjertet kært; for det er fædrelandet!

Således bliver de nu til filosoffer, betragter og overvejer de jordiske tings værdi; men fædrelandet er en sag, hvis værd de ikke kritiserer. Vel har også de i deres ungdom rejst og har set mange lande og riger uden hovmod og med respekt for ethvert land, hvor de traf dygtige folk; dog deres valgsprog var og blev: Agt ethvert menneskes fædreland, men elsk dit eget!

Og hvor fint og rigt er det ikke også dannet! Jo nærmere man ser det, desto rigere ser man det er vævet og flettet, smukt og varigt som et udsøgt håndarbejde! Hvor morsomt er det ikke, at der ikke gives kun én slags schweizere, men zürichere og bernere, unterwaldere og neuenburgere, graubündnere og baselere, ja endog to slags baselere – at der gives en appenzeller-historie og en genfer-historie! Denne mangfoldighed i enheden, som vi for ingen pris ville miste, er den rette skole for venskabet, og først der, hvor den politiske samhørighed bliver til et helt folks personlige venskab for hinanden, er det højeste nået. For hvad borgerånden ikke skulle kunne udrette, det vil venskabet formå og begge blive til én enkelt dyd.

Disse gamle her har tilbragt deres liv i arbejde eg besvær; de begynder at føle kødets skrøbelighed, den ene føler det knibe ét sted, den anden det stikke et andet sted. Men de rejser, når sommeren kommer, ikke til noget bad, de rejser til *festen*. Edsforbundets festvin, det er den

> sundhedsbrønd, der forfrisker deres hjerter; det sommerlige forbundsliv er den luft, der styrker deres gamle nerver, bølgeslaget af et lykkeligt folk, det er det søbad, der på ny gør deres stive lemmer smidige. I vil ret straks se deres hvide hoveder dukke under i dette bad. Så giv os da nu, kære Edsforbundne, æresdrikken! Leve venskabet i fædrelandet! Leve venskabet under friheden!

"Det leve! Bravo!" lød det rundt om, og modtagelsestaleren svarede og hilste de gamles ejendommelige og tiltalende lille skare.

"Ja," sluttede han, "gid vore fester aldrig må blive noget ringere end en skole for ungdommen, lønnen for en ren, offentlig samvittighed og for borgertrofasthed og et fornyelsesbad for de gamle! Gid festen må vedblive at være højtideligholdelsen af et ubrødeligt og levende venskab her i landet mellem sogn og sogn og mand og mand! Højt leve da, I ærværdige mænd, jeres, som I kalder den, navnløse og lovløse forening, den leve!"

Også dette leve blev gentaget rundt omkring og fanen under almindeligt bifald stukket op til de øvrige på tempeltinden. Herpå svingede de syvs lille trop af til siden og begav sig straks til den store festhal eller hytte, som den kaldes, for der at styrke sig med en god frokost, og næppe var de nået derhen, før de alle trykkede deres ordfører i hånden og råbte:

"Talt som ud af vore hjerter! Hediger, Chäppermand! der er godt tømmer i din dreng, han blir til noget, lad ham kun råde! Strunk som vi selv, kun mere kløgtig, vi er gamle æsler; men altid ligeud! kun standhaftig, gode Karl!" osv.

Men Frymann var ganske forbløffet; 'den unge fyr havde netop sagt, hvad der skulle have faldet ham selv ind i stedet for de mange hib til jesuitterne. Også han gav Karl venskabeligt hånden og takkede ham for hjælpen i nøden. Til sidst trådte den gamle Hediger hen foran sin søn, tog ligeledes hans hånd, rettede sine øjne skarpt og fast på ham og sagde:

"Søn! en skøn, men farlig gave har du lagt for dagen. Plej den, dyrk den med troskab, med pligtfølelse, med beskedenhed! Lån den aldrig til det uægte og uretfærdige, det tomme og intetsigende! For den kan blive et sværd i din hånd, der vender sig mod dig selv eller mod det gode som mod det slette; den kan også blive til en blot narrebriks. Se derfor frem for dig, beskedent, videbegærligt, men fast, lige ud! som du i dag har gjort os ære, tænk således stedse på at gøre dine medborgere, dit fædreland ære og glæde; tænk på det og det vil sikrest bevare dig fra falsk ærgerrighed. Lige ud! Tro ikke altid at skulle tale, lad mangen lejlighed gå hen, og tal ikke for din skyld, men altid for en betydelig sags skyld. Studér menneskene, ikke for at overliste dem og benytte dig af dem, men for at vække det gode og sætte det i bevægelse i dem, og tro mig: Mange blandt dine tilhørere vil ofte være bedre og klogere end du selv, som taler. Virk ikke med skuffende slutninger og smålige spidsfindigheder, med hvilke man kun gør indtryk på skrålerne; folkets kerne træffer du kun med sandhedens fulde vægt. Bejl derfor ikke til de larmendes og uroliges bifald, men se til de støtte og faste, lige ud!"

Næppe havde han endt denne tale og sluppet Karls hånd, før Frymann hurtigt greb den og sagde:

"Uddan dine kundskaber ligeligt og berig grundlaget for din dannelse, for at du ikke skal forfalde til tomme ord! Lad efter dette første tilløb nu en rum tid gå hen uden at du tænker på noget lignende! Når du har et heldigt indfald, så udtal det ikke blot for at anbringe det, men læg det til side; lejligheden kommer altid igen, hvor du kan benytte det modnere og bedre. Falder en anden på denne din tanke, før du har fået den sagt, så glæd dig i stedet for at ærgre dig over det; for det er et bevis på at du har følt og tænkt det rette. Dan din ånd og våg over dit sinds retning og studér hos andre talere forskellen mellem en blot skvadronør og en sanddru og rigt dannet mand. Rejs ikke om i landet og løb ikke om på alle gader, men væn dig til at forstå verdens løb fra dit huses fæstning og i trofaste venners skød; så vil du, når tiden til handling er der, træde op med mere kløgt end jagthundene og landløberne. Når du taler, så tal ikke som en vittig gårdskarl, ikke heller som en tragisk skuespiller, men hold dit gode naturlige væsen fast og tal altid ud af det. Skab dig ikke, stil dig ikke i positur, se dig ikke, før du begynder, omkring som en feltmarskal og belur ikke heller forsamlingen. Sig ikke, at du ikke er forberedt, når du er det; for man vil kende din måde at tale på og straks mærke det; og når du har talt, så gå ikke om for at samle bifald, strål ikke af selvtilfredshed, men sæt dig stille på din plads og lyt opmærksomt til den følgende taler. Spar på grovheden som på guld, for at det, når du i retfærdig harme udslynger den, kan være en begivenhed og træffe modstanderen som en uforudset lynstråle. Men når du tænker nogensinde siden at kunne gå sammen med en modstander og virke i fællesskab med ham, så

vogt dig for i vrede at sige ham det yderste, for at folk ikke skal sige: Pak slås og er lige gode venner for det!"

Således talte Frymann, og den stakkels Karl sad forbavset og fortumlet over alle disse taler og vidste ikke, om han skulle le eller tage til genmæle.

Men Syfrin, smeden råbte: "Se nu til disse to, som ikke ville tale for os og der nu taler som bøger!"

"Sådan er det," sagde Bürgi, "men vi har ved deres tavshed fået en ny tilvækst, skudt en kraftig ung spire. Jeg stiller det forslag, at drengen bliver optaget i vor gamle kreds og for fremtiden har adgang til vore møder."

"Antaget!" råbte alle og klinkede med Karl; han tømte noget ubetænksomt sit fulde glas i ét drag, hvad de gamle i betragtning af øjeblikkets muntre stemning dog lod gå hen uden nogen lektie.

Efter at selskabet ved frokosten tilstrækkeligt havde styrket sig efter deres eventyr, adspredte de sig. Nogle gik hen at forsøge et par skud, andre hen at bese gavesalen og de øvrige indretninger, og Frymann gik hen for at hente sin datter og de damer, hun var gæst hos; for til middagsmåltidet ville de alle igen træffe hinanden ved bordet, der lå så temmelig i midten af hallen og indenfor talerstolens hørevidde. De mærkede sig numrene og gik højst veltilmode og frie for enhver bekymring fra hinanden.

Nøjagtigt på slaget tolv sad bordselskabet, bestående af nogle tusinde hoveder, – hver dag nye -, ved det dækkede bord. Folk fra landet og fra byen, mænd og kvinder, gamle og unge, lærde og ulærde, alle sad glade mellem hinanden og ventede på suppen, mens de trak flaskerne op og skar deres brød.

Intetsteds så man et ondskabsfuldt eller hånligt ansigt, intetsteds en misfornøjet, kritisk eller trættekær snude, intetsteds hørtes noget skrig eller nogen hvinende latter, men en jævnt udbredt lyd, der lignede den hundredfold forstærkede mumlen ved et lystigt bryllup eller det rolige bølgeslag af en mildt bevæget sø.

Her et langt bord fuldt af skytter, hist en blomstrende dobbeltrække af bønderpiger, ved det tredje bord en forsamling af gamle studenter fra alle dele af Schweiz, der endelig havde overstået eksamen, og ved det fjerde en hel udvandret lille landsby, mænd og kvinder mellem hinanden. Dog disse siddende hærskarer udgjorde kun halvdelen af de forsamlede; et uafbrudt, lige så talrigt tog af mennesker strømmede som tilskuere gennem gangene og mellemrummene og omkransede under evig vandring de spisende. Det var, Gud være pris og tak, de forsigtige og sparsommelige, der havde regnet sig tingen ud og som andetsteds havde spist sig mætte for endnu bedre køb, den halvdel af nationen, der iværksætter alting billigere og med større afholdenhed, mens den anden skejer så skrækkeligt ud; fremdeles de alt for fine, der ikke troede på køkkenet her og hvem gaflerne var for slette, og endelig de fattige og børnene, der ufrivilligt så til. Men hine sagde ingen dårlige vittigheder og disse kom hverken med pjaltede klæder eller med onde blikke; men de forsigtige glædede sig over de uforsigtige, den fine mand, som et fad fuldt af grønne ærter syntes latterligt i juli måned, gik lige så velsindet omkring som den fattige, som de duftede fristende i næsen. Hist og her viste sig vel en strafværdig egennytte, når det lykkedes en eller anden lille bondegnier at trænge sig frem til et forladt sæde og friskvæk

spise med uden at have betalt; men hvad der var endnu slemmere for ordenskære øjne: dette afstedkom ikke engang et ordskifte, end mindre at forbryderen blev smidt ud.

Den øverste festvært stod foran den brede køkkendør og blæste på et jægerhorn signalet til anretningen, hvorpå et kompagni opvartere brød frem og med kunstnerisk indøvet svingning spredte sig til højre, til venstre og frem i midten. En af dem fandt vejen hen til det bord, ved hvilket de støtte og faste sad og mellem dem Karl, Hermine og hendes veninder, kusiner eller hvad de var. De gamle lyttede netop ivrigt efter en hovedtaler, der havde besteget tribunen, efter at trommeslageren havde slået en kraftig hvirvel. Alvorlige og eftertænksomme sad de med korslagt gaffel, stive og støtte, alle syv hoveder vendt mod tribunen. Men de rødmede som unge piger og så på hinanden, da taleren begyndte med en vending fra Karls tale, fortalte om de syv gamle mænds komme og knyttede sin egen tale til det. Kun Karl hørte ikke noget; for han spøgte sagte med pigebørnene, indtil hans fader puffede til ham og tilkendegav ham sin misbilligelse. Da taleren under stort bifald havde endt, så de gamle endnu engang på hinanden; de havde allerede overværet mange forsamlinger, men for første gang var de selv blevet genstand for en tale, og de vovede ikke at se sig om, så undselige var de, skønt overlykkelige. Men som verdensløbet er, deres naboer rundt omkring kendte dem ikke og anede ikke, hvilke profeter de havde i deres nærhed, og således blev deres beskedenhed ikke krænket. Des mere tilfredse trykkede de hinanden i hånden, efter at enhver sagte havde gnedet sine, og deres øjne sagde:

"Kun lige ud! Det er den søde løn for dyd og varig fortræffelighed!"

Og herpå råbte Kaspers: "Ja ja, den morskab har vi mester Karl at takke for. Jeg tror dog, vi til sidst får tilkende ham Bürgis himmelseng og bliver nødt til at lægge en vis lille dukke i den til ham. Hvad mener du, Daniel Frymann?"

"Jeg er," sagde Phister, "også bange for, at han må købe mit Schweizerblod af mig og taber sit væddemål."

Men Frymann rynkede pludselig panden og sagde: "Et godt mundarbejde bliver ikke straks betalt med en kone. I det mindste i mit hus hører der endnu en god hånd til. Lad os, I gode venner, ikke udstrække spøgen til ting, som ikke hører sig til!"

Karl og Hermine var blevet røde og så forlegne ud i folkeskaren. Da lød kanonskuddet, som forkyndte, at skydningen begyndte på ny, og på hvilket en lang række skytter havde ventet med bøssen i hånd. Øjeblikkeligt knaldede det på ny over den hele linje. Karl rejste sig fra bordet, sagde, at nu ville også han forsøge sin lykke og begav sig hen til skydebanen.

"Og jeg vil i det mindste se til, når han skyder, selv om jeg ikke må få ham," sagde Hermine spøgende og gik efter ham, ledsaget af veninderne.

Men det traf sig således, at pigebørnene i mængden tabte hinanden af syne, og Hermine til sidst blev ene med Karl og troligt fulgte ham fra skive til skive. Han begyndte ved den yderste ende, hvor der ingen trængsel var, og skød uden synderlig alvor to eller tre træffere efter hinanden og fik numrene for det. Idet han så sig om til Hermine, der stod bagved ham, sagde han leende:

"Ih! Det går jo godt!"

Hun lo også, men kun med øjnene, med munden sagde hun alvorligt:

"Du må vinde et bæger!"

"Det går ikke," svarede Karl; "for at skyde 25 numre må jeg mindst gøre 50 skud, og jeg har netop kun 25 hos mig."

"Å hvad!" sagde hun, "der er jo krudt og kugler nok her at få til købs."

"Men det vil jeg ikke, så kom bægeret mig dyrt til at stå i sammenligning med betalingen for hvert enkelt skud. Mange skyder rigtignok flere penge bort end gevinsten er værd, men en sådan nar er jeg ikke."

"Men du er jo fuld af principper og økonomi," sagde hun næsten ømt, "det kan jeg lide. Det er jo imidlertid netop det bedste, når man er i stand til med lidt at udrette lige så meget som andre med deres vidtløftige anstalter og deres gruelige anstrengelser. Tag dig derfor sammen og gør det med de 25 kugler! Hvis jeg var skytte, skulle jeg nok tvinge det igennem."

"Aldrig, det hænder aldrig, du lille nar!"

"Derfor er I også kun søndagsskytter! Så begynd dog nu igen og prøv på det!"

Han gjorde endnu et skud og fik igen et nummer og så nok et. Atter så han på Hermine, og hun lo endnu mere med øjnene og sagde endnu alvorligere:

"Ser du? det går dog, bliv nu ved!"

Ufravendt så han på hende og kunne næppe vende blikket bort; for endnu aldrig havde han set dette udtryk i hendes øjne; der glødede noget hvast og tyrannisk midt i hendes bliks søde smil, to ånder talte veltalende ud af dets glans: den befalende

vilje, og sammensmeltet med den forjættelsen om lønnen, og af denne sammensmeltning udsprang et nyt hemmelighedsfuldt væsen. "Lad mig få min vilje, jeg har mere at give dig derfor end du aner!" sagde disse øjne, og Karl så spørgende og nysgerrigt ind i dem, til de forstod hinanden midt under festens larm og brusen. Da han havde mættet sine øjne i denne glans, vendte han sig om igen, sigtede roligt og traf igen. Nu begyndte det at forekomme ham selv muligt; men da folk begyndte at samle sig om ham, gik han bort og søgte en roligere og ensommere plads, og Hermine fulgte ham. Der skød han igen nogle numre uden at gøre et eneste skud forgæves, og således begyndte han nu at behandle kuglerne med så stort overlæg som guldstykker og enhver af dem ledsagede Hermine med begærligt lysende blikke, før den forsvandt i løbet, men før Karl sigtede, uden hast eller uro, så han hver gang det skønne unge væsen ind i ansigtet. Så ofte hans held vakte opsigt og folk begyndte at samle sig om ham, gik han videre frem til en anden skive; heller ikke stak han de vundne numre i sin hat, men gav sin ledsagerinde dem til opbevaring; hun holdt det hele bundt, og aldrig havde nogen skytte besiddet en skønnere nummerholder. Således opfyldte han i virkeligheden hendes ønske og anbragte lidt efter lidt sine 25 skud så heldigt, at ikke et traf udenfor den snævre nummerkreds.

De talte nummerkortene efter og fandt det sjældne held stadfæstet.

"Det har jeg nu kunnet én gang og vil aldrig i mit liv kunne gøre det igen," sagde Karl; "for det har du bevirket med dine øjne. Jeg gad kun vide, hvad du endnu har i sinde i dit liv at sætte igennem med dem!"

"Det må du afvente," svarede hun og lo nu også med munden.

"Gå nu til de gamle," sagde han, "og sig dem, at de må hente mig fra gavesalen, for at jeg kan have følge, da der ellers ikke er nogen hos mig, eller vil du marchere med mig?"

"Jeg havde næsten lyst," sagde hun, men gik dog hurtigt bort.

De gamle sad i dyb og fortrolig samtale; befolkningen i hytten var for største delen blevet en anden, men de sad fast ved deres bord og lod livet bølge om sig. Smilende trådte Hermine hen til dem og råbte:

"I skal hente Karl, han har et bæger."

"Hvad for noget? Hvordan?" råbte de og brød ud i jubel; "kan han gøre sådan noget?"

"Ja," sagde en bekendt, der netop trådte ind, "og han har tilmed vundet bægeret med 25 skud, det hænder just ikke hver dag. Jeg har iagttaget parret og set, hvordan de i fællesskab har sat sagen igennem."

Mester Frymann så forbavset på sin datter:

"Har du måske også skudt? Det vil jeg ikke håbe; for den slags amazoner tager sig godt ud på afstand, men ikke nærved."

"Vær kun rolig," sagde Hermine, "jeg har ikke skudt, kun befalet ham at skyde godt."

Men Hediger blegnede af forundring og tilfredsstillelse over, at han skulle have en søn, begavet med talens kunst og berømt for våbenfærdighed, der navnkundigt både ved råd og dåd trådte frem fra hans beskedne skrædderbolig. Han stak piben ind og tænkte, at nu ville han ikke mere spille formynder for ham. Men oldingene brød nu op og gik til gavetemplet, hvor de ganske rigtigt traf den unge helt med det ham allerede overrakte strålende bæger i hånden og med trompeterne fra

vagten ventende på dem. Så drog de da med ham efter en munter festmelodi afsted til hytten for, som man plejer at sige, at give bægeret "hævelse", nu for anden gang med faste korte skridt og knyttede næver og med triumferende blikke til alle sider. Da de på ny var ankommet til hovedkvarteret, fyldte Karl bægeret, satte det midt på bordet og sagde:

"Hermed vier jeg dette bæger til selskabet, for at det for stedse kan blive ved dets fane!"

"Antaget!" hed det, bægeret begyndte at kredse, og en ny munterhed foryngede de gamle, der nu allerede siden dagens frembrud var i lystig stemning. Aftensolen skød sine stråler ind under hyttens uendeligt lange bjælketag og forgyldte tusinde af glæde forklarede ansigter, mens orkestrets larmende musik fyldte rummet. Hermine sad i skyggen af sin faders brede skuldre, så beskedent og stille, som om hun ikke kunne tælle til tre. Men solen, der strejfede det foran hende stående bæger, så at dets indvendige forgyldning og vinen deri skød lyn, sendte legende gyldne lysstriber hen over hendes rødmende ansigt; de bevægede sig tillige med vinen, når de gamle i talens hede slog i bordet, og man vidste da ikke, om hun selv smilte eller kun de legende lyspletter. Hun var nu så skøn, at hun snart blev opdaget af de omkring spejdende unge mænd. Glade skarer satte sig fast i nærheden for at beholde hende for øje, og der blev spurgt:

"Hvorfra er hun, hvem er den gamle, kender ingen ham? Det er en St. Gallerinde, det skal være en thurgauerinde!" hed det etsteds, "nej, det er lutter zürichere ved det bord," hed det andetsteds.

Hvor hun så hen, tog de lystige ynglinge hatten af for at vise hendes ynde den skyldige agtelse, og hun lo beskedent, men uden affekteret knibskhed. Da imidlertid et langt tog unge mænd gik forbi og alle tog hatten af, måtte hun dog slå øjnene ned, og end mere, da uformodet en smuk berner-student med huen i hånden trådte hen til bordet og med høflig frimodighed sagde, han var afsendt af tredive venner, der sad ved det fjerde bord derfra, for med hendes hr. faders tilladelse at erklære hende, at hun var den fineste unge pige i hytten. Kort sagt, alle gjorde formelig kur til hende, de gamles sejl svulmede af den nye triumf og Karls hæder blev næsten fordunklet af Hermines. Men han skulle endnu engang komme ovenpå.

For der opstod en larm og en trængsel i den midterste gang, som hidrørte fra to alpehyrder fra Entlibuch, der skød sig frem gennem mængden. Det var to ordentlige bjørne med korte træpiber i munden, med søndagstrøjerne under de tykke arme, små stråhatte på de store hoveder og skjorterne foran på brystet sammenholdt med sølvspænder i hjerteform. Den ene, der gik forrest, var en klods på 50 år og temmelig omtåget og ubændig; han ville absolut foretage kraftøvelser med alle mændene og søgte overalt at hage sine klodsede fingre fast, idet han med sine øjne blinkede enten venligt eller også udfordrende. Således opstod der overalt foran ham standsning og forvirring. Men tæt bag ved ham gik den anden, en endnu djærvere gammel blok på 80 år med et krølhoved fuldt af korte gule lokker og det var den halvtredsåriges hr. fader. Han styrede sin hr. søn, uden dog at lade sin pibe gå ud, med en jernhånd, mens han fra tid til anden sagde: "Drengebarn, hold fred! Drengebarn, vil du være ordentlig!" og samtidig tildelte han

ham de tilsvarende ryk og puf bestandig uden at slippe taget i ham. Således styrede han ham med kyndig næve gennem det oprørte hav, til der netop foran syvmændenes bord blev en farlig standsning, da der lige der kom dem en skare bønder i møde, der ville kræve den stridslystne til regnskab og tage ham i deres midte. I sin frygt for, at hans drengebarn nu skulle begynde et pokkers spektakel, så faderen sig om efter en tilflugt og bemærkede de gamle. "Mellem disse gamle hvidhoveder vil han nok holde sig rolig," mumlede han hen for sig, greb med den ene næve sønnen i krydset og styrede ham ind mellem bænkene, mens han, viftende bagud med den anden hånd, blidt holdt de opirrede bønder, der trængte sig efter dem borte; en og anden af dem var nemlig allerede i al hast blevet dygtigt knebet af sønnen.

"Med forlov, I herrer," sagde den ældgamle til de gamle, "lad mig tage en bitte hvile her, at jeg kan gi' drengebarnet endnu en bitte vin. Han bli'r så straks søvnig og stille som et spædelam."

Altså kilede han sig uden videre tillige med sin pode ind i selskabet, og sønnen så sig virkeligt blidt og ærbødigt nok omkring. Dog sagde han straks: "Jeg gad nok drikke af sølvkruset der!"

"Er du rolig," råbte den gamle, "eller skal jeg før du har fået din blyhat slå dig lige i jorden?"

Og da Hediger skød det fyldte bæger over til ham, sagde han:

"Nå så tag 'et da! Når de herrer gi'er lov, så drik en lille gang, men slug mig det ikke alt sammen!"

"I har der en munter dreng, manne!" sagde Frymann, "hvor gammel er han vel?"

"Å," svarede den gamle, "han bli'r mig ved nytårstid omtrent sådan en to og halvtreds; i det mindste skreg han mig allerede i vuggen anno 1798, da franskmændene kom og drev mine køer bort og tændte mit hus i brand. Fordi jeg havde dunket hovederne en smule mod hinanden på et par stykker af dem, måtte jeg flygte, og konen er død for mig før tiden af bar elende. Derfor må jeg også opdrage knægten alene."

"Har I ikke givet ham nogen kone, der kunne hjælpe jer med det?"

"Nej, til dato er han mig endnu for kejtet og vild; han gør det ikke, han slår alting i stykker og smadder!"

"Og hvor gammel er I da selv?"

"Å – jeg tror at omkring St. Hans er jeg firs eller en og firs, der vil ikke fejle meget."

Imidlertid havde den ungdommelige døgenigt drukket det krydrede bæger uden at lade en dråbe blive tilbage i det. Han stoppede sin pibe og blinkede ganske fornøjet og fredeligt om i kredsen. Da opdagede han Hermine, og den stråle af kvindelig skønhed, der gik ud fra hende, optændte pludselig på ny i hans hjerte ærgerrigheden og tilbøjeligheden til kraftøvelser. Da hans øje samtidigt faldt på Karl, der sad lige overfor ham, strakte han indbydende den krummede midterste finger hen imod ham over bordet.

"Hold inde, din hvalp, rider Djævelen dig allerede igen?" skreg den gamle opbragt og ville tage ham i kraven; men Karl sagde, han skulle kun lade ham gøre som han ville og hang sin tredje finger fast i bjørnens, og hver af dem søgte nu at trække den anden over til sig.

"Hvis du gør mig den lille herre noget ondt eller trækker ham hans finger af led," sagde den gamle, "så skal jeg ta'e dig ved dine øren, så du skal mærke det tre uger efter!"

De to hænder svævede nu en rum tid over bordets midte; Karl glemte snart at le og blev purpurrød i ansigtet; men til sidst trak han lidt efter lidt sin modstanders arm og overlegeme kendeligt over på sin side, og dermed var sejren afgjort.

Ganske betuttet og bedrøvet så entlibucheren på ham, men fik ikke lang tid til det; for den over hans nederlag nu dog opirrede ældgamle gav ham en ørefigen, og beskæmmet så sønnen over på Hermine, så begyndte han pludselig at græde og råbte hulkende:

"Nu vil jeg have en kone!"

"Kom, kom," sagde hans papa, "nu er du moden til at komme i seng!"

Han greb ham under armen og traskede afsted med ham. Men ved hyttens indgang vågnede endnu engang uro-ånden i den unge 98'er; for uformodet greb han der en opvarter med seks-otte flasker vin og bar ham under den arm, han havde fri, vel tredive skridt bort med sig, før den gamle bemærkede det.

Efter dette underlige pars afmarch indtrådte der en pause mellem de gamle og alle undrede sig over Karls gerninger og bedrifter.

"Det kommer blot af gymnastikken," sagde han beskedent; "den giver kraft og øvelse til den slags ting, og næsten enhver kan lære den, når han ikke er alt for stedmoderligt behandlet af naturen."

"Sådan er det," sagde Hediger, faderen, efter nogen eftertænken og blev begejstret ved: "Derfor vil vi evig og altid

prise den nye tid, der igen begynder at opdrage mennesket således, at han også bliver til et menneske, og som ikke blot påbyder junkeren eller bjerghyrden, nej også skrædderbarnet at øve sine lemmer og forædle sit legeme."

"Sådan er det," sagde Frymann, der ligeledes var vågnet af nogen tids eftertænken, "og også vi har alle kæmpet med for at føre den nye tid frem. Og i dag fejrer vi, hvad os gamle stødere angår, med vor lille fane afslutningen, "rejsegildet", og overlader resten til de unge. Men nu har man aldrig kunnet sige om os, at vi stod støt på en vildfarelse eller misforståelse. Tværtimod, vor bestræbelse gik ud på altid at bevare os tilgængelige for det fornuftige, sande og skønne; og således tager jeg frit og åbent mit ord med hensyn til børnene tilbage, og opfordrer dig, ven Chäpper, til at gøre det samme. For hvad kunne vi vel bedre stifte, plante eller grunde til minde om dagen i dag end en levende stamme, fremvokset ret af vort venskabs skød, et hus, hvis børn vil opbevare og overlevere de syv støttes grundsætninger og ligefremme tro? Velan da, lad så Heinrich kun komme med sin himmelseng, at vi kan sætte den i stand! Jeg nedlægger i den kvindelig ynde og renhed, du, kraft, beslutttethed, raskhed, og dermed fremad mens de er unge, med den lille grønne fane i spidsen! Så gør ikke længere modstand, gamle Hediger, og giv mig hånden som kontra-svoger!"

"Antaget!" sagde Hediger højtideligt, "men på den betingelse, at du ikke giver drengen midler til dumheder og til hjerteløs luksus! Thi Djævelen går om og søger hvem han kan opsluge."

"Antaget!" råbte Frymann og føjede til: "Og jeg opstiller på min side endnu det ønske, at Karl forlader sit kancelli og på en

måde vender tilbage til håndværksstanden, idet han træder ind i min forretning. Derved bliver han sin egen herre og mester, hans evner pryder den stand, han er født i, og vi får en veltalende mand til uden at miste en dygtig produktiv borger."

"Det skal han antage," råbte Hediger: "Så hilser jeg dig da som kontra-svoger, og Schweizerblodet skal blive tappet på flasker til brylluppet."

Alle syv rejste sig nu og under stort højtidelighed blev Karls og Hermines hænder lagt i hinanden.

"Tillykke, der er en forlovelse, der må vi hen!" råbte nogle naboer og straks kom der en mængde folk til med deres glas for at klinke med de forlovede. Som på bestilling faldt også musikken ind; men Hermine sneg sig ud af trængslen uden dog at slippe Karls hånd, og han førte hende ud af hytten hen på festpladsen, der allerede lå i natlig stilhed. De gik rundt om faneborgen, og da der ingen var i nærheden, stod de stille. Fanerne bølgede snaksomt og levende mellem hinanden, men den lille venskabsfane kunne de ikke opdage, da den forsvandt i en stor naboerskes folder og var vel gemt. Dog oppe i stjernelyset slog Edsforbundets fane, bestandig ensom, sine folder og tydeligt kunne man nu høre dens silke rasle. Hermine lagde sine arme om sin brudgoms hals og sagde bevæget og ømt:

"Men nu må det også gå rigtig godt til imellem os! Gid vi må leve så længe, som vi er brave og dygtige og ingen dag længere!"

"Så håber jeg at leve længe; for jeg har kun godt i sinde mod dig," sagde Karl og kyssede hende igen; "men hvordan står det sig nu med regimentet? Vil du virkelig bringe mig under tøflen?"

"Så meget jeg blot kan. Der vil jo imidlertid nok uddanne sig en ret og en forfatning imellem os, og den vil blive god, som den allerede er."

"Og jeg vil stadfæste forfatningen og udbeder mig det første fadderskab," lød det uventet med en kraftig basstemme. Hermine strakte hovedet frem og greb Karls hånd; men han trådte nærmere til og så en skildvagt af de argauiske skarpskytter, der stod i skyggen af en pille. Metallet i hans uniform lyste gennem mørket. Nu kendte de unge mænd hinanden; de havde været rekrutter sammen og argaueren var en statelig møllersøn.

De forlovede satte sig på trinene ved hans fødder og snakkede en halv times tid med ham inden de vendte tilbage til selskabet.

Om "De syv støtte mænd og deres fane"

Forfatter: Gottfried Keller (1819-1890).
Org.udgave: *Das Fähnlein der sieben Aufrechten* i *Deutschen Volkskalender* (Leipzig 1860), bogudgave i Züricher Novellen, 2. Bde. (G.J. Göschen, Stuttgart 1878).
Denne udgave baseret på: *Schweitsernoveller* af Gottfried Keller. Paa dansk ved G. Brandes. Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Hegel). København 1875.
Oversætter: Georg Brandes (1842-1927).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter Ernst Württemberger (1868-1934): Frontispice til udgave fra Verlag E. Bircher, Bern og Leipzig 1924.

ISBN 978-87-7628-067-3
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-314-9 (Ølstykke 2013).

© 2024 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk